

2020

ARCHEOLOGIENOTA

Casselstraat te Vlamertinge (West-Vlaanderen)

ADEDE Archeologisch Rapport 626

Boris Horemans

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 626

Archeologienota Casselstraat te Vlamertinge (West-Vlaanderen).

BORIS HOREMANS

Colofon

Uitgever	ADEDE bvba
Jaar van uitgave	2020
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	Sebastien Van Wetter & David Janssens
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bvba. ADEDE bvba is niet aansprakelijk voor eventuele schade voortvloeiend uit diens adviezen.

Inhoudsopgave

1	Administratieve fiche	- 5 -
2	Bureauonderzoek.....	- 10 -
2.1	Archeologische voorkennis	- 10 -
2.2	Aanleiding van het onderzoek.....	- 10 -
2.3	Doel van het onderzoek.....	- 10 -
2.4	Huidige situatie projectgebied	- 11 -
2.5	Beschrijving geplande werken	- 11 -
2.6	Randvoorwaarden	- 11 -
2.7	Werkwijze	- 11 -
3	Assessmentrapport	- 14 -
3.1	Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied	- 14 -
3.2	Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied	- 16 -
3.2.1	Tertiair geologisch	- 16 -
3.2.2	Quartair geologisch.....	- 18 -
3.2.3	Bodem.....	- 18 -
3.2.3.1	Bodemtypekaart	- 19 -
3.2.3.2	Potentiële bodemerosie.....	- 20 -
3.2.3.3	Erosiegevoeligheid	- 21 -
3.2.3.4	Landgebruik	- 22 -
3.2.3.5	Gewestplan.....	- 23 -
3.3	Historische situering van het onderzoeksgebied	- 25 -
3.3.1	Algemene historische situering	- 25 -
3.3.2	Historisch kaartmateriaal	- 25 -
3.3.2.1	Kaart van Fricx	- 25 -
3.3.2.2	Kaart van Ferraris (1771 – 1778).....	- 27 -
3.3.2.3	Atlas der Buurtwegen (1840).....	- 29 -
3.3.2.4	Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854)	- 30 -
3.3.2.5	Kaart van Popp (1842 – 1879)	- 31 -
3.3.2.6	Trench Map 30 juni 1917.....	- 32 -
3.3.1	Luchtfoto 1971	- 33 -
3.3.2	Luchtfoto 1979-1990	- 34 -

3.3.3	Luchtfoto 2015	- 35 -
3.3.4	Luchtfoto 2018	- 37 -
3.4	Archeologische situering van het projectgebied.....	- 37 -
3.4.1	Archeologische nota's en onderzoek in de omgeving	- 37 -
3.4.2	CAI Indicatoren	- 38 -
4	Landschappelijk Bodemonderzoek	- 42 -
4.1	Werkwijze en strategie	- 42 -
4.2	Assessment	- 45 -
4.2.1	Bodem.....	- 45 -
4.2.2	Boordigrammen.....	- 47 -
4.2.3	Boorbeschrijvingen	- 53 -
4.2.4	Boortransecten	- 55 -
4.2.5	Interpretatie Landschappelijk Bodemonderzoek	- 57 -
5	Besluit.....	- 58 -
6	Bibliografie.....	- 61 -
7	Lijst van figuren.....	- 62 -

1 Administratieve fiche

Projectcode	2020I316
Site	Vlamertinge – Casselstraat
Projectsigle ADEDE	VLA-CAS
Soort onderzoek	Bureauonderzoek
Aard van de vervolgwerken	Aanleg van een foliebassin voor wateropvang.
Uitvoerder	ADEDE bvba
Erkenningsnummer ADEDE bvba	2015/00058
Erkend archeoloog	Simon Claeys 2017/00184
Tijdelijke bewaarplaats archief	ADEDE bvba
Bibliografische referentie	Boris Horemans, 2020, Archeologienota Casselstraat te Vlamertinge (West-Vlaanderen), ADEDE Archeologisch Rapport 626, Gent.
Grootte projectgebied	± 38.950m ²
Periode uitvoering	September 2020
Thermen thesaurus Onroerend Erfgoed	Archeologienota, Bureauonderzoek
Verstoorde zones	Zie kaart p. 9.

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

Vlamertinge-Casselstraat

Projectgebied op topografische kaart

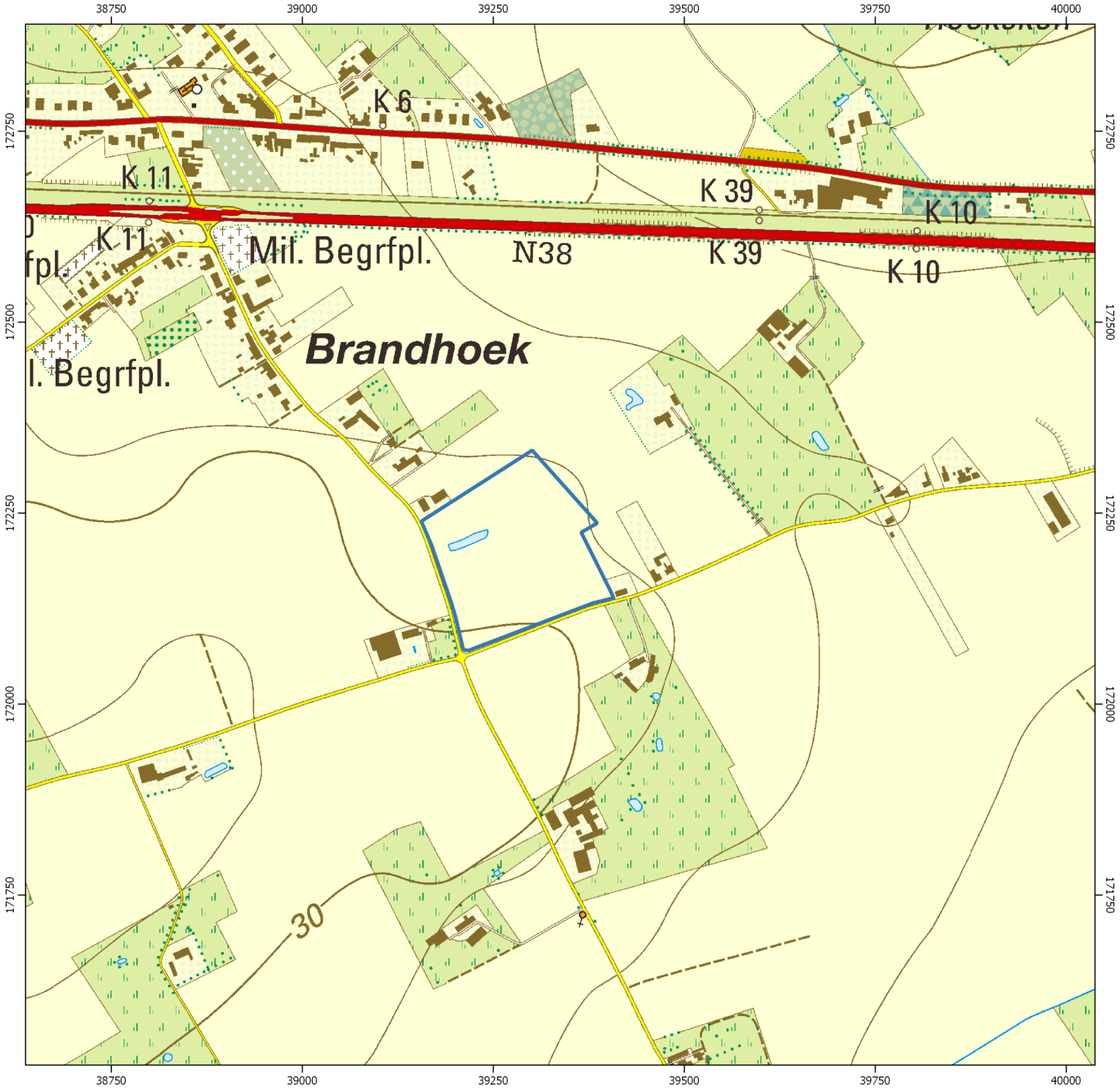
22/9/2020 Lambert 72; QGIS

Legende

 Projectgebied

0 100 200 300 m

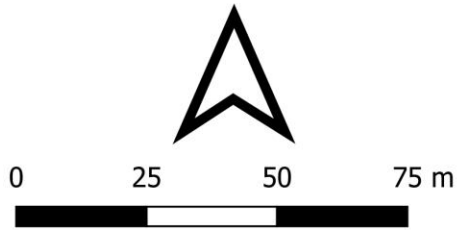

Vlamertinge-Casselstraat	
Projectgebied op recente luchtfoto	
22/9/2020	Lambert 72; QGIS

Legende

 Projectgebied

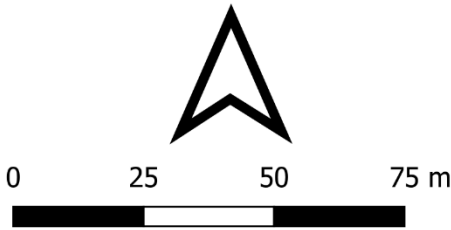

Vlamertinge-Casselstraat	
Projectgebied op GRB (kadaster)	
22/9/2020	Lambert 72; QGIS

Legende

 Projectgebied

Vlamertinge-Casselstraat

Projectgebied met gekende verstoorde zones

22/9/2020

Lambert 72; QGIS

Legende

Projectgebied

Verstoorde zones

Serre

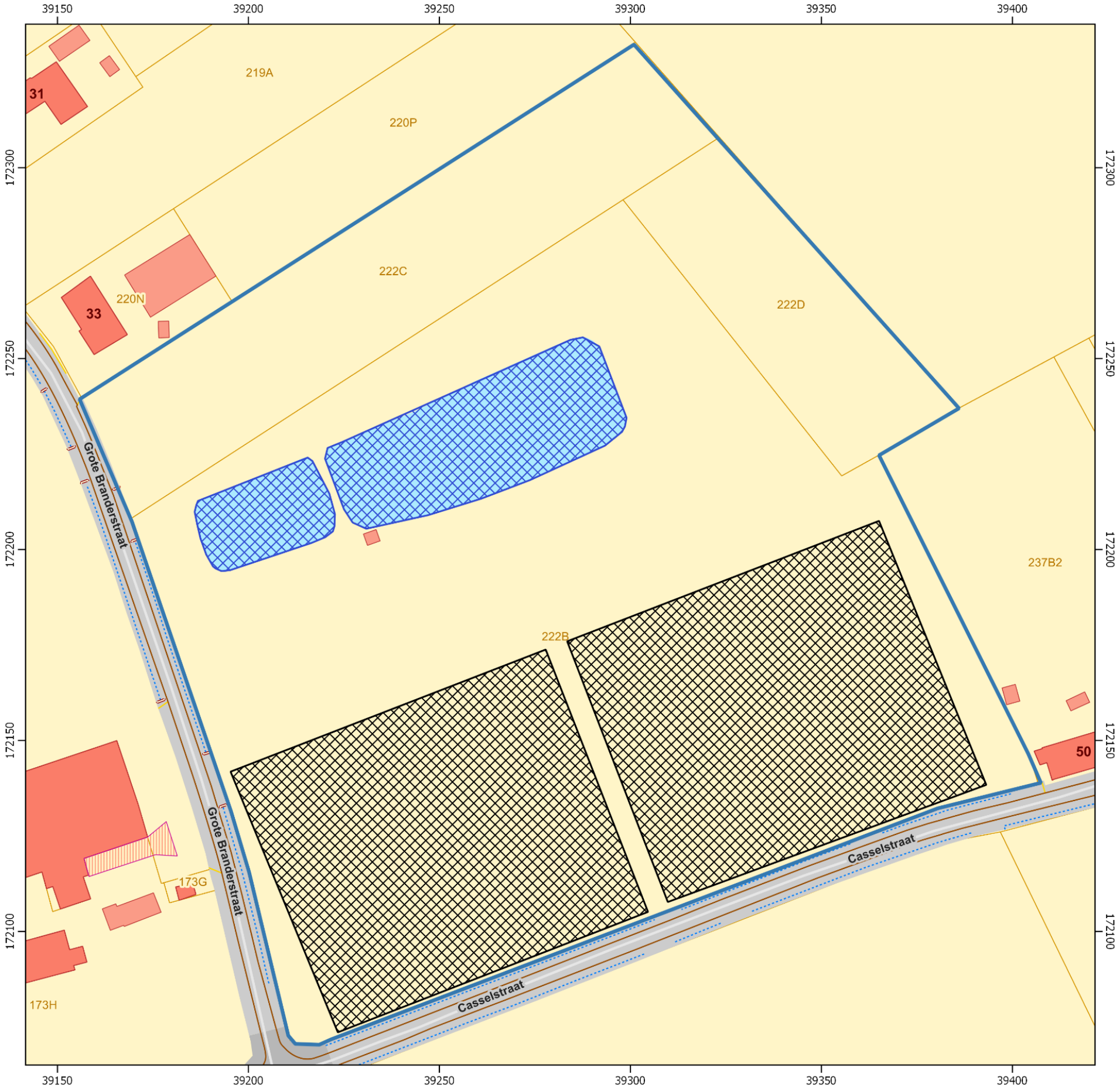
Waterbassin

0

25

50

75 m

2 Bureauonderzoek

2.1 Archeologische voorkennis

Binnen de contouren van het projectgebied werd nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Wel werden in de omgeving van het projectgebied reeds archeologisch (voor)onderzoek uitgevoerd. Dit wordt verder besproken in het assessment.

2.2 Aanleiding van het onderzoek

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunningsaanvraag voor stedenbouwkundige handeling waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 3000m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 5000m² of meer bedraagt. De initiatiefnemer is daarom verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

2.3 Doel van het onderzoek

Deze archeologische nota heeft tot doel om door middel van de bestaande archeologische, geografische, geologische, en historische bronnen de mogelijkheid tot het aantreffen van archeologisch waardevolle sites binnen het projectgebied te onderzoeken. Aan de hand van de verzamelde informatie wordt vervolgens een programma van maatregelen opgesteld met het doel de archeologische kennis te bewaren voor de volgende generaties.

Volgende onderzoeksvragen worden in deze archeologienota behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied?
- Zijn er archeologische sites met relevante cultuurhistorische waarde gekend op of in de omgeving van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde het historisch landgebruik van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde de historische bebouwing van het onderzoeksgebied?
- Wat is de potentiële impact van de geplande werken op het cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed?

2.4 Huidige situatie projectgebied

Het projectgebied is momenteel in gebruik als landbouwgrond. In het zuiden werden folieserres op het projectgebied geplaatst. In het noorden van het projectgebied vinden we twee vijvers terug, een kleine, meer westelijke vijver, met een oppervlakte van 712m². Daarnaast ligt een grotere vijver, met een oppervlakte van zo'n 2.100m².

2.5 Beschrijving geplande werken

De geplande werken omvatten de aanleg van een foliebassin voor wateropvang. Daartoe wordt de grotere vijver in oostelijke en noordelijke richting uitgebreid. Het resultaat is een opvangbekken met een oppervlakte van zo'n 6.870m² en een totaal volume van 25.983m³. De bodem van dit opvangbekken wordt voorzien op een diepte van zo'n 24,5m TAW. Er wordt bijgevolg een afgraving voorzien tot 3.5m diepte. De uitgegraven grond wordt in talud rondom het bassin opgeworpen.

2.6 Randvoorwaarden

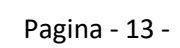
Gezien de dringendheid van het dossier waarbij een archeologienota toegevoegd dient te worden in kader van de ontvankelijkheidsverklaring van de omgevingsvergunning is het niet mogelijk de werken voorafgaand uit te voeren. De opdrachtgever wenst een archeologienota via uitgesteld traject te laten opstellen.

2.7 Werkwijze

Dit bureauonderzoek heeft tot doel de aanwezigheid en de bewaringstoestand van de archeologische resten binnen het projectgebied in te schatten, alsook de impact van de geplande werken op het aanwezige archeologische erfgoed. Op basis van de verworven kennis kunnen concrete aanbevelingen geformuleerd worden voor een eventuele verder prospectie-/opgravingsstrategie. De archeologische verwachting van het projectgebied wordt gebaseerd op gekende geologische, landschappelijke, archeologische, historische en geografische bronnen. Hiervoor wordt beroep gedaan op gekende literatuur, de Centraal Archeologische Inventaris, het Geoportaal van Onroerend Erfgoed en de Databank Ondergrond Vlaanderen. Dit alles wordt vervolgens samengelegd met topografische kaarten, recente luchtfoto's, kadasterkaarten en plannen van de gekende/geplande toestand.

Overzicht geconsulteerde kaarten:

- Onderzoeksgebied:
 - Inplantingsplan huidige toestand
 - Inplantingsplan geplande toestand
 - Doorsnede bestaande toestand
 - Doorsnede nieuwe toestand
- Geografische/geo (morfo)logische en bodemkundige situering:
 - Topografische kaart
 - Orthofoto
 - Kadasterkaart
 - Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II
 - Tertiair geologische kaart
 - Quartair geologische kaart
 - Bodemtypekaart
 - Potentiële bodemerosiekaart
 - Erosiegevoeligheidskaart
 - Bodemgebruiksbestand
 - Gewestplan
- Historische situering:
 - Kaart van Fricx, 1704-1712/1727
 - Kaart van Ferraris, 1777
 - Atlas der Buurtwegen, 1840
 - Kaart van Vandermaelen, 1846-1854
 - Kaart van Popp, 1842-1879
 - Luchtfoto's
- Archeologische situering:
 - Geoportaal Centraal Archeologische Inventaris
 - Inventaris Onroerend Erfgoed

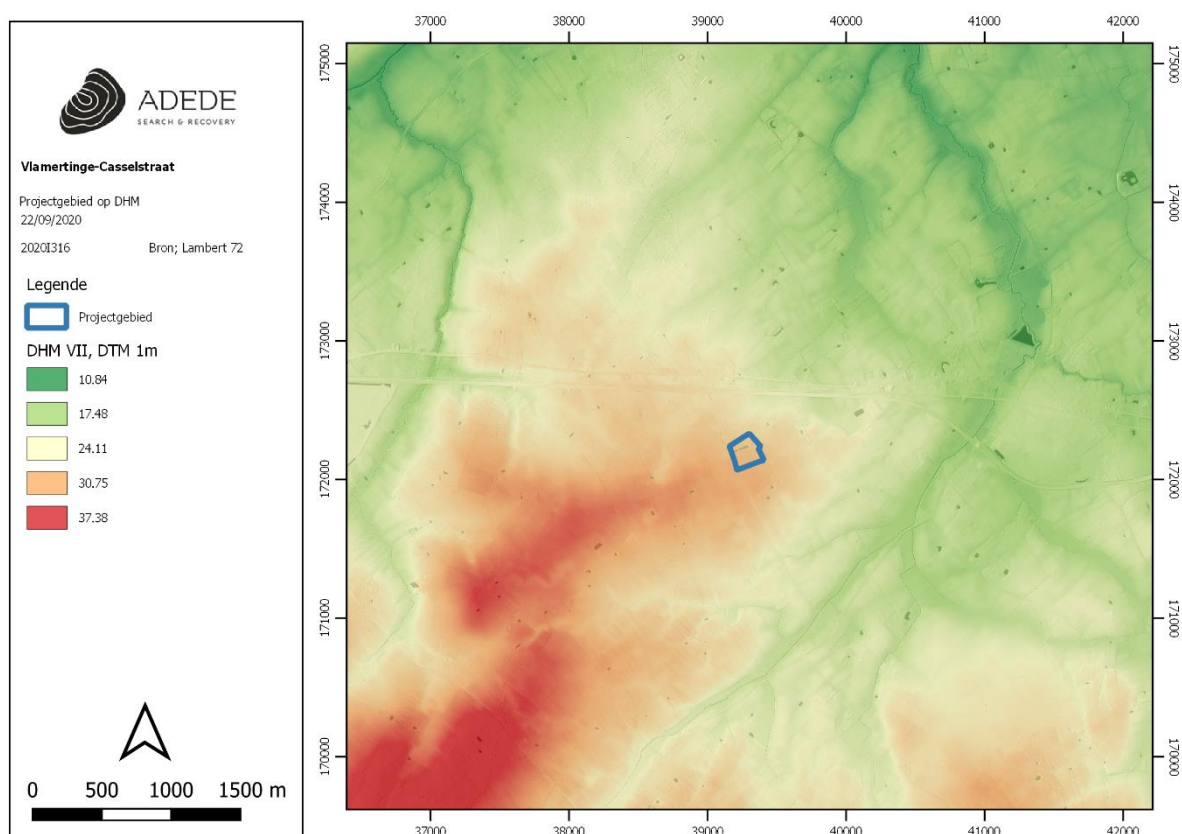

3 Assessmentrapport

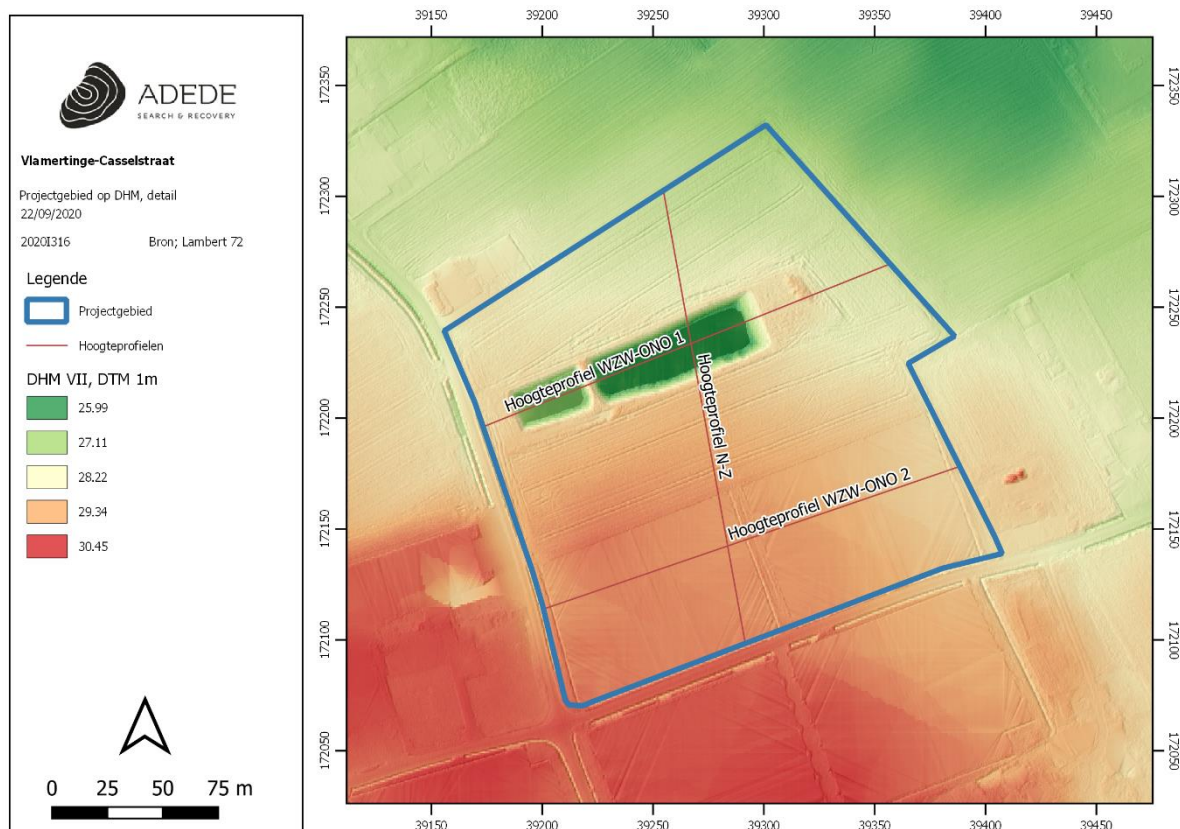
3.1 Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied

Vlamertinge is een deelgemeente van Ieper, gelegen in Zandlemig-Vlaanderen en de Westhoek, aan de spoorlijn en de rijksweg Ieper-Poperinge. Ten zuiden grenst de gemeente aan de vijver van Dikkebus. De streek kent een Lichtgolvend landschap dat doorsneden wordt door de Kimmel-, Legergoed- en de Dikkebusvijverbeek. Vandaag is de gemeente een Landbouw- en woondorp met een klein industrieterrein ten zuiden van de dorpskom.

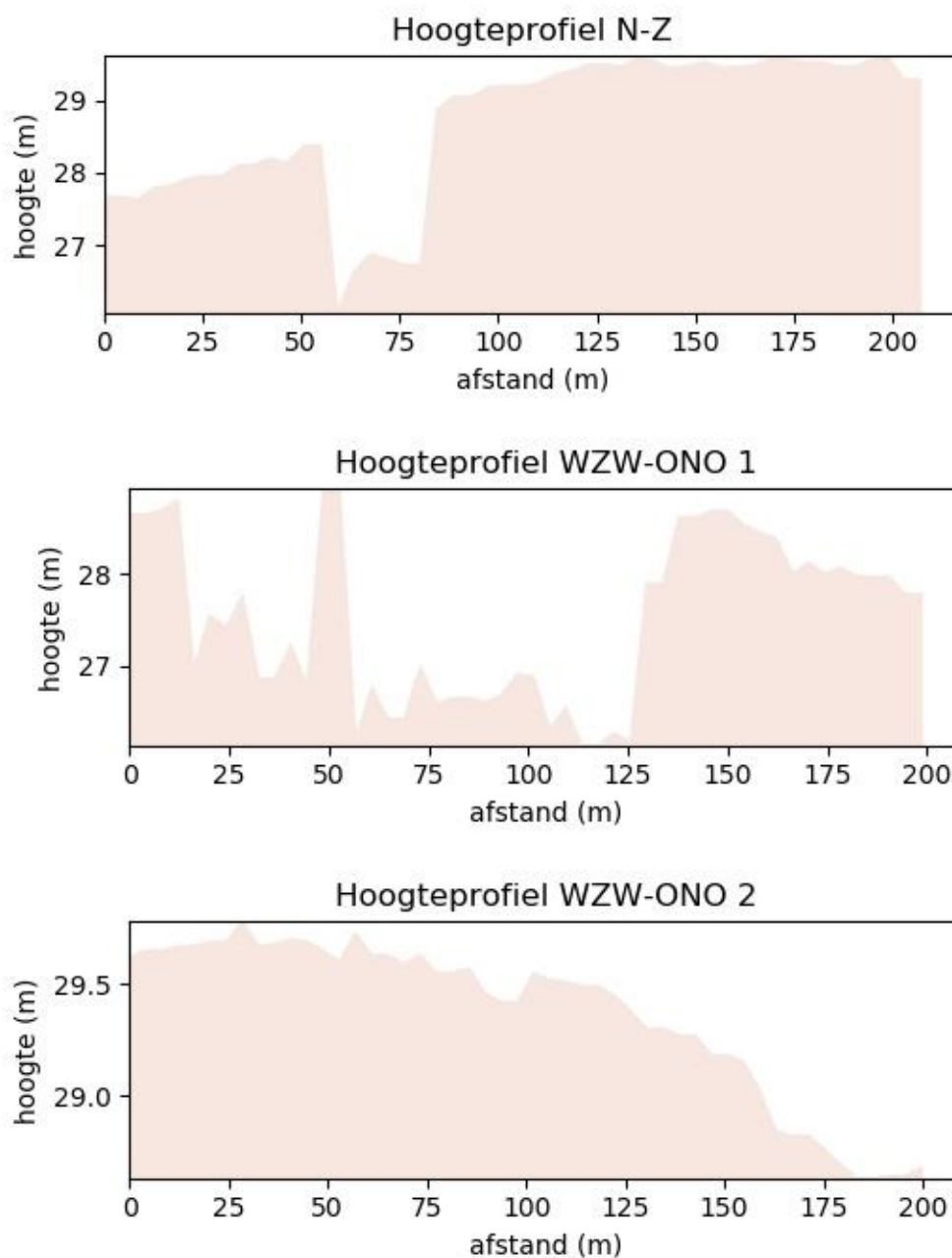
Het projectgebied is duidelijk gelegen op een lokale hoogte en ligt op een aanzienlijke afstand van de beken die zich in de buurt een weg door het landschap banen. Wanneer we de hoogteprofielen in overschouwing nemen, valt meteen op dat het zuidelijke gedeelte zo'n anderhalve meter (29,3 TAW) hoger ligt dan het noordelijke gedeelte (27,8 TAW). Het westen is eveneens een weinig hoger gelegen dan het oostelijke gedeelte. Wat wel meteen erg opvalt is een eerder grillig reliëfverloop, wat mogelijk kan wijzen op een belangrijke verstoring van de ondergrond.

Figuur 1. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.

Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).

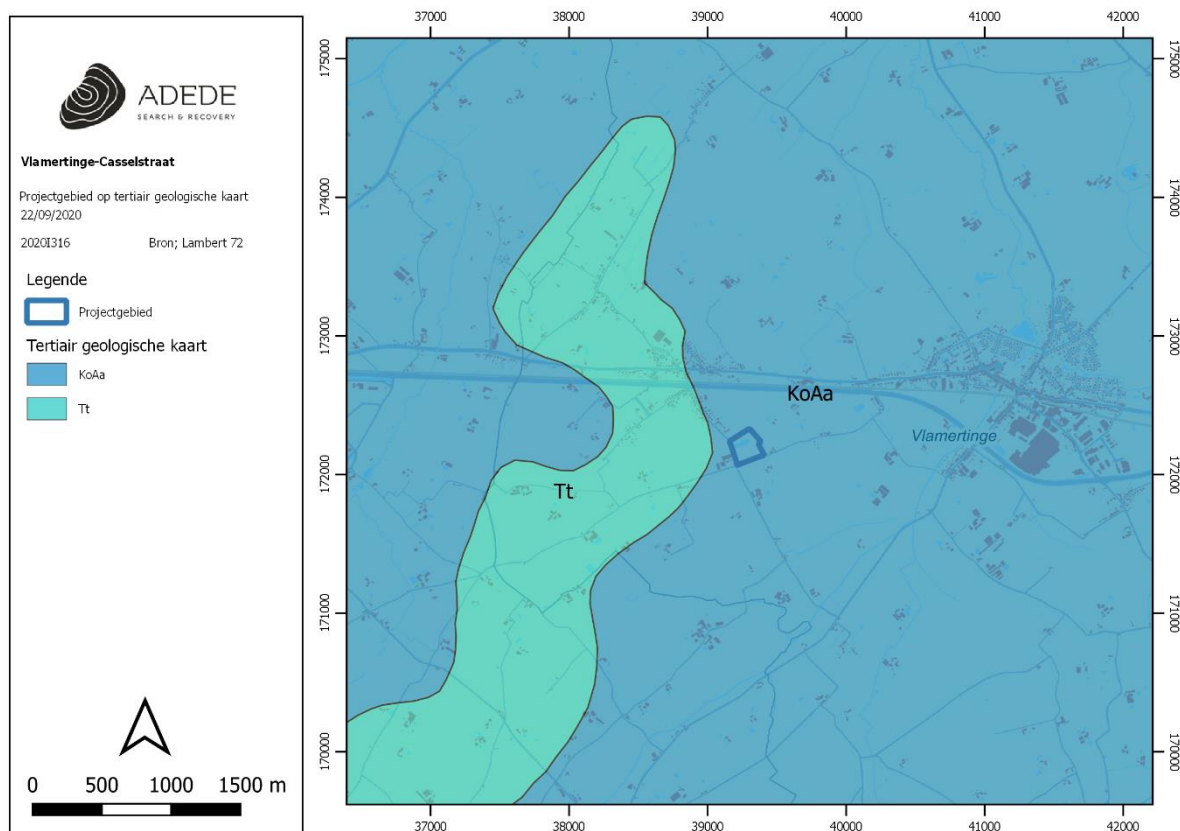
Figuur 3. Hoogteprofielen van het projectgebied.

3.2 Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied

3.2.1 Tertiair geologisch

De Tertiair geologische kaart (1:50.000) geeft de lithologie van de afzettingen onder de Quartaire afzettingen weer. Op de tertiair-geologische kaart valt het projectgebied onder de Formatie van

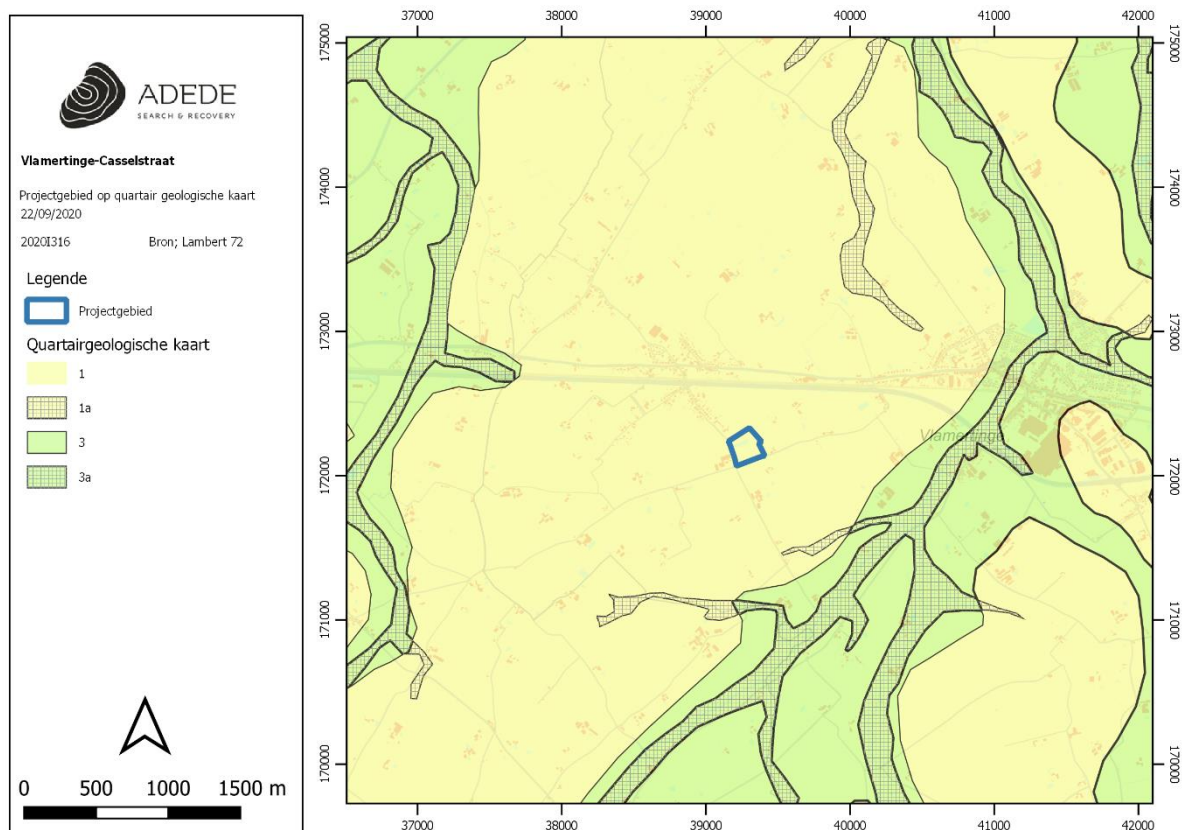
Kortrijk, meer bepaald onder het Lid van Aalbeke. Het betreft hier een donkergrijze tot blauwe klei, rijk aan glimmers.

Figuur 4. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.

3.2.2 Quartair geologisch

Quartair-geologisch valt het projectgebied quasi volledig onder het **type 1**. Hier vinden we Eolische afzettingen terug (**ELPw**) uit het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk vroeg-holocene. In het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen bestaat deze laag voornamelijk uit zand tot zandleem. Meer zuidelijk bestaat deze laag voornamelijk uit silt (Loess). Daarnaast vinden we binnen dit bodemtype nog hellingsafzettingen van het Quartair terug (**HQ**). Deze laag kent geen holocene en/of tardiglaciale afzettingen bovenop de pleistocene sequentie.

Figuur 5. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.

3.2.3 Bodem

In dit hoofdstuk worden achtereenvolgens de bodemtypekaart, potentiële bodemerosiekaart, erosiegevoeligheidskaart en het bodemgebruiksbestand besproken.

3.2.3.1 Bodemtypekaart

Op de bodemtypekaart zijn volgende bodemtypes te onderkennen binnen de contouren van het projectgebied:

Pbc: Droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Deze gronden hebben doorgaans een bouwvoor die 20-30 cm dik is, (donker)grijsbruin, matig humeus en die rust op een bruinachtige zwak humeuze overgangshorizont van 20-30 cm dikte waaronder soms een enigszins uitgeloopte horizont voorkomt. De gave of verbrokkelde textuur B begint op 70-90 cm. Roestverschijnselen beginnen tussen 90 en 120 cm. Variërende substraten kunnen op wisselende diepte aanwezig zijn. De waterhuishouding is goed in de winter; iets te droog in de zomer. De bodems zijn geschikt voor de meeste akkerbouw; matig goed voor tarwe en bieten; geschikt voor extensieve tuinbouw vooral schorseneer en wortelen. De bodems kenmerken vooral Tardiglaciaire kouterruggen.

Ldp(o): Matig natte zandleembodem zonder profiel. Ldp en LdP omvatten colluviale gronden, gekenmerkt door een laag recent geërodeerd sediment. Meestal wordt op geringe tot matige diepte een bedolven textuur B (p(c), p1, po) of een Tertiair substraat aangetroffen. Het colluviaal dek onderscheidt zich van het autochtoon zandleem door de aanwezigheid van kleine houtskool- en baksteenrestjes. Bij het complex LdP zijn samen met de profielen zonder profielontwikkeling ook enkele bodems met minimale profielontwikkeling geassocieerd. Roestverschijnselen beginnen tussen 50 en 80 cm. De waterhuishouding is gekenmerkt door wateroverlast in de winter; ze is goed in de zomer. Het zijn goede landbouwgronden, mits drainage uitstekend voor alle teelten; geschikt voor weiland.

Pcc: Matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De bouwvoor is grijsbruin, 25-30 cm dik en goed humeus, Bij de gedegradeerde eenheden met verbrokkelde textuur B, werd bij de in cultuurname een deel van de uitlogingshorizont met de bouwvoor vermengd tot een homogeen goed humeuze Ap, waaronder een bruingele overgangshorizont, 20-30 cm dik, voorkomt. De verbrokkelde textuur B situeert zich tussen 50 en 80 cm. Bij het complex PcC vindt men naast profielen met verbrokkelde textuur B en ijzerconcreties (Prepodzolen) ook individuele waarnemingen van gronden met humus en/of ijzer B horizont, soms Postpodzolen. Veel Pcc gronden zijn beïnvloed door de Tertiaire onderliggende formaties welke op wisselende diepte een gevarieerd substraat vormen. Zoals alle matig droge licht zandleemgronden zijn deze bodems gemakkelijk te bewerken en weinig beperkt. De waterhuishouding is gunstig maar de bodems met klei of klei-zand substraat kunnen een lichte wateroverlast vertonen in de winter. De gronden zijn geschikt voor alle akkerlandteelten en voor weiland. Ze zijn zeer geschikt voor extensieve tuinbouw en fruitteelt.

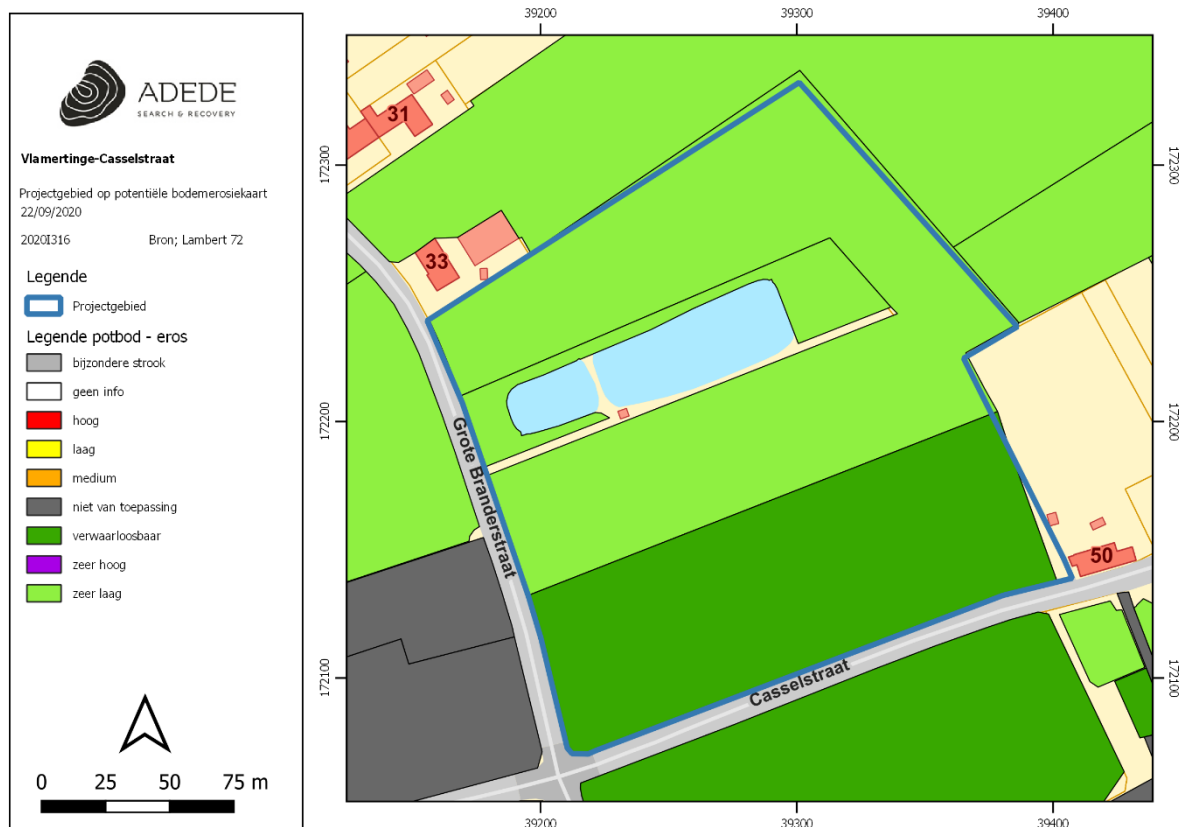
Pdp(o): Matig natte licht zandleembodem zonder profiel. Deze kaarteenheden omvatten matig natte gronden (soms geassocieerd met matig droge) meestal colluviale gronden zonder profielontwikkeling (of geassocieerd met profielontwikkeling). De Ap is ongeveer 30 cm dik, homogeen, zeer donker grijsbruin en goed humeus. Tussen de bouwvoor en de Cg komt veelal een zwak humeuze overgangshorizont voor. Bij het complex zijn de gronden zonder profielontwikkeling (colluvium) geassocieerd met Postpodzolen, welke meestal een verbrokkelde humus en/of ijzer B horizont insluiten tussen 50 en 80 cm. Roestverschijnselen beginnen tussen 40 en 60 cm. De bodems zijn veelal te nat in de winter. Het zijn goede gronden voor akkerbouwteelten en weiland, de substraatseries zijn meer wisselvallig, ietwat nat en koud en daarom te laat voor vroege tuinbouwgewassen. Ze zijn wel goed voor latere tuinbouwgewassen.

Figuur 6. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart.

3.2.3.2 Potentiële bodemerosie

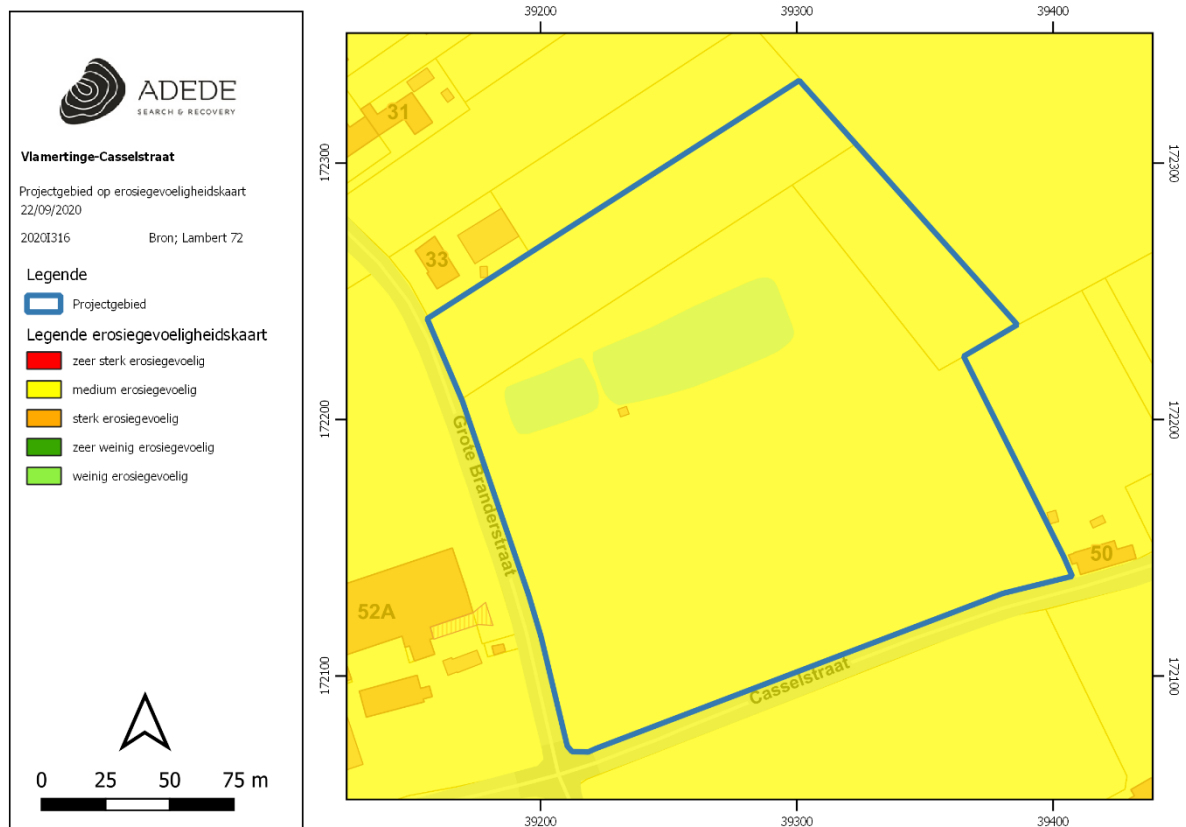
Op de potentiële bodemerosiekaart lezen we dat het gebied gekenmerkt wordt door een **zeer lage** tot **verwaarloosbare** potentie tot bodemerosie.

Figuur 7. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.

3.2.3.3 Erosiegevoeligheid

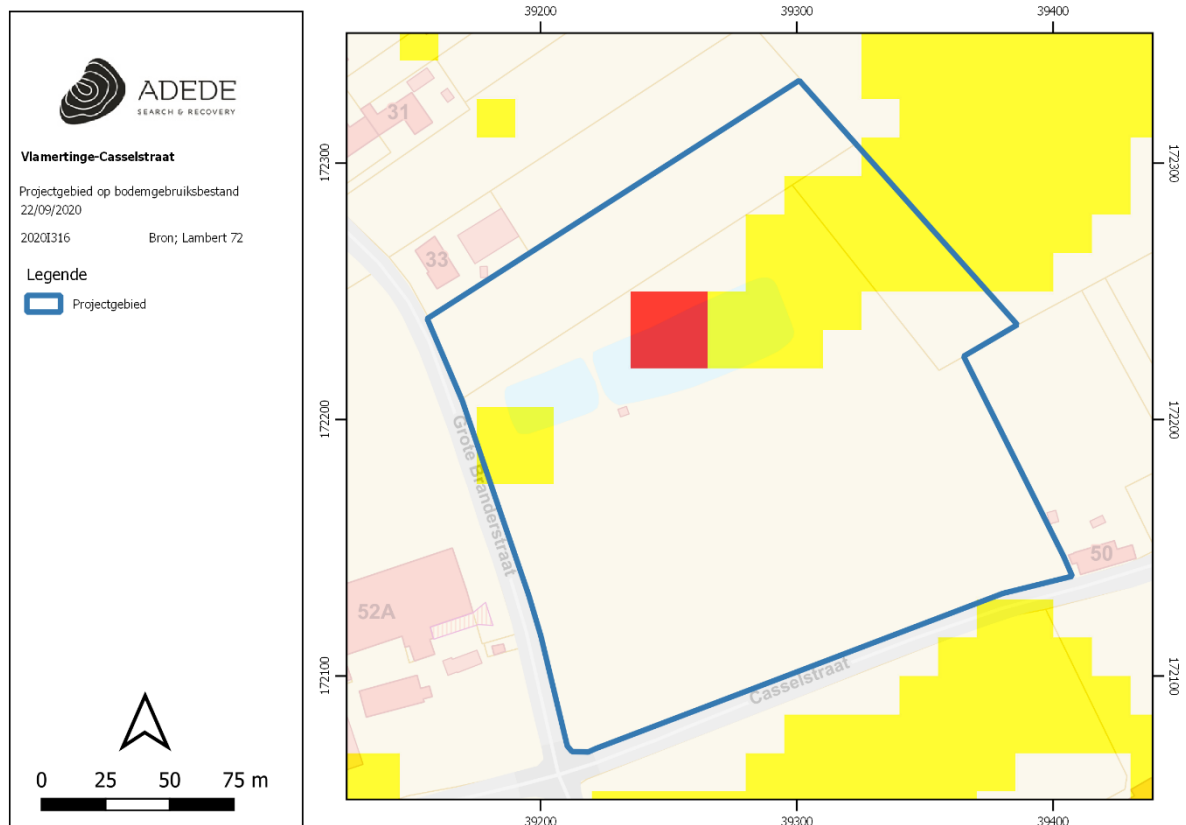
Het grondgebied Ieper, waartoe het projectgebied behoort, staat te boek als **medium erosiegevoelig**.

Figuur 8. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.

3.2.3.4 Landgebruik

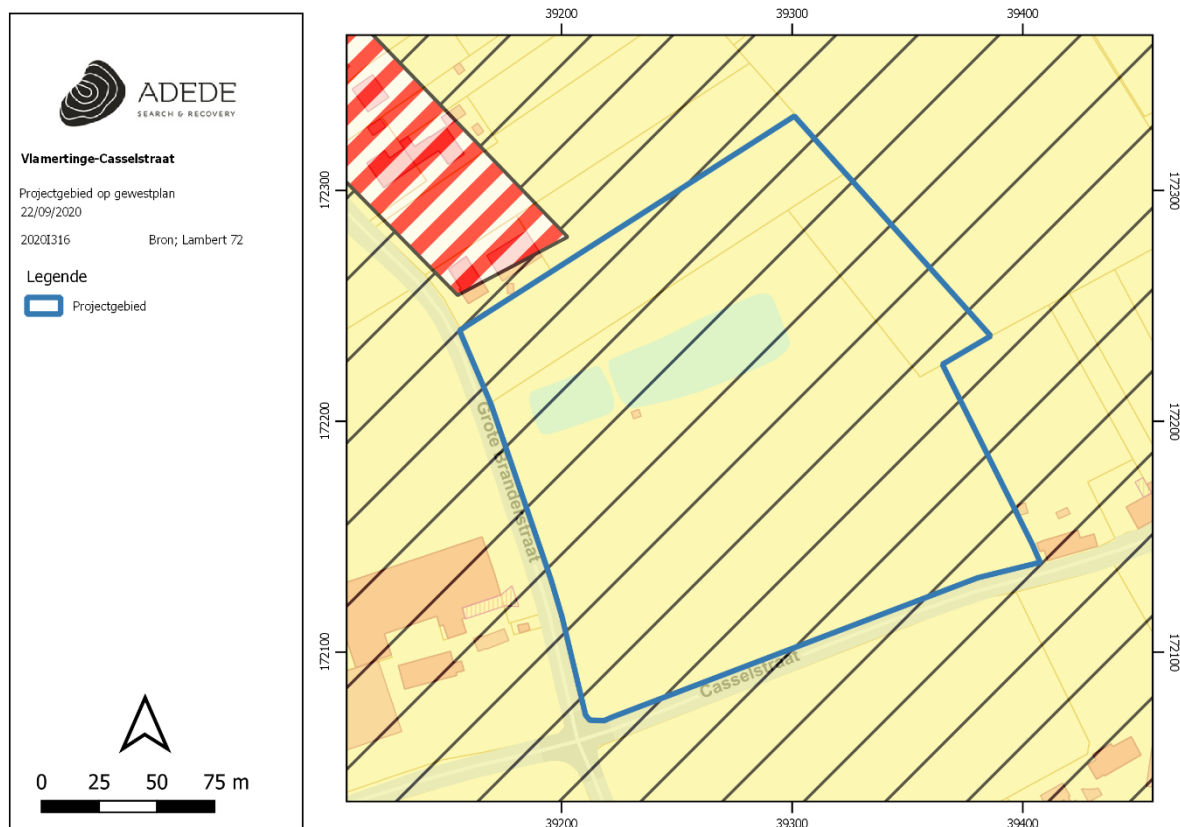
Het projectgebied staat grotendeels gekarteerd als **akkerland** (wit). Centraal vinden we een klein gedeelte terug dat gekarteerd staat als **andere bebouwing** (rood), al lijkt dit niet overeen te komen met het eigenlijke landgebruik, en een gedeelte **weiland** (geel).

Figuur 9. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand.

3.2.3.5 Gewestplan

Het Vlaams Gewestplan gaat terug op de 'wet op de stedenbouw', goedgekeurd in 1962. Tussen 1976 en 1980 werden 48 afzonderlijke plangewesten aangewezen, die samen het Vlaams Gewestplan vormen. Het Vlaams Gewestplan geeft de precieze functiebestemming van het totale grondgebied weer. De bestemming verwijst naar de algemene en aanvullende (bijzondere) stedenbouwkundige voorschriften zoals ze werden vastgelegd door de Vlaamse Regering. In het gewestplan staat het projectgebied gekarteerd als '**landschappelijk waardevol agrarisch gebied**'.

Figuur 10. Situering van het projectgebied op het gewestplan.

3.3 Historische situering van het onderzoeksgebied

3.3.1 Algemene historische situering

De nederzetting Vlamertingen ontstaat mogelijk ergens in de negende eeuw. Het bestaan van een kapel of altaar in de omgeving wordt doorgaans aangehaald als bewijs voor een permanente nederzetting. Deze kapel werd in 1055 tot parochie verheven, waaruit we kunnen afleiden dat de nederzetting toen reeds zodanig gegroeid was dat zij om de komst van een pastoor vroeg. Bestuurlijk en fiscaal behoorde deze parochie tot de Acht Parochies van Veurne-Ambacht. De Kerk stond onder het patronaat van het Sint-Pieterskapittel te Rijsel. De parochie, de heerlijkheid en het vrijdom Vlamertinge waren leenroerig aan de Wettelijke Kamer van Vlaanderen. De heerlijkheid Vlamertinge had gedurende verscheidene eeuwen dezelfde heren, dezelfde rechtspraak en rechten als de heerlijkheid Elverdinge. Beide heerlijkheden waren rechtstreeks afhankelijk van de Graven van Vlaanderen. Heren van Vlamertinge waren onder meer, in de 15de eeuw, Robrecht van Vlaanderen, bastaardzoon van Lodewijk van Male, Cornelius van Bourgondië, Jan van Bourgondië, privé-raadgever en kanselier van de hertog van Bourgondië; in de 16de eeuw, Lodewijk van Vlaanderen, ridder van het Gulden Vlies, heer van Praet en van Waestine en kanselier van keizer Karel V. In 1605 werd de heerlijkheid door de aartshertogen Albrecht en Isabella verkocht aan Jan de Cerf, ridder van het Gulden Vlies. De heerlijkheid bezat 22 achterlenen, waarvan zes met eigen rechtspraak: Wintershove, sedert 1780 markizaat, Leghere, Lissewalle, Krommenelst, Scheurpitte en de heerlijkheid van het Kapittel van Sint-Pieters te Rijsel. Op het kasteel van Wintershove, waar het hoofdkwartier van Lodewijk XV was gevestigd, werd in 1744 de overgave van Ieper getekend. De geschiedenis van Vlamertinge is ook nauw verbonden met deze van Ieper. De dorpskom werd eveneens sterk verwoest tijdens de Eerste Wereldoorlog. Na de oorlog werden er in de omgeving verscheidene militaire kerkhoven opgericht.¹

3.3.2 Historisch kaartmateriaal

3.3.2.1 Kaart van Fricx

Eugène Henry Fricx (1644-1730) gaf zijn naam aan de kaarten die genoegzaam bekend zijn als de Fricx-kaarten. Deze vooraanstaande Brusselse drukker uit de zeventiende en de achttiende eeuw, werd in 1689 door de Conseil-privé van de Spaanse Koning benoemd tot Koninklijk Drukker.² Met zijn atlas 'Cartes des Pays-Bas et des frontières de France' wenste Fricx voornamelijk zijn kunde als drukker in het licht te stellen, met het oog op het behouden van zijn titel als Koninklijk Drukker. Hij

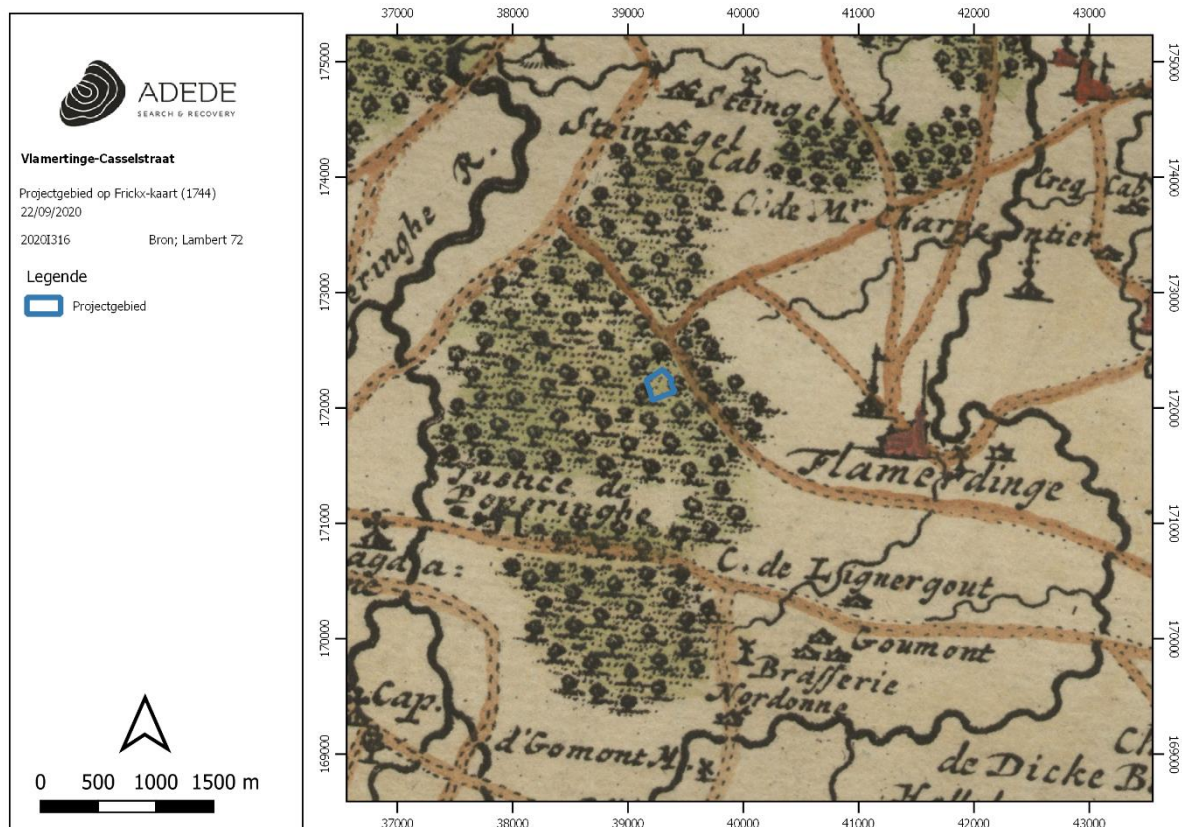
¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2020: Vlamertinge [online] <https://id.erfgoed.net/themas/14140> (Geraadpleegd op 28-09-2020).

² C. Lemoine-Isabeau, 'Eugène Henry Fricx' in: Lexicon der Geschichte der Kartografie (1986, boek 1) pp. 242-243.

zou deze titel uiteindelijk voor het leven verkrijgen. De atlas is in feite een bundeling van heterogene, losse kaarten, die nauw verband houden met de Spaanse Successieoorlog (1702-1713). De kaart is immers grotendeels gebaseerd op kaarten van Franse ingenieurs onder leiding van Jacques Pennier en François Naudin. Dit verklaart ook waarom de kaart beter uitgewerkt is voor de Westelijke delen van het land, die door de Franse cartografen beter in kaart gebracht werden. Vanuit een geografisch perspectief is de atlas op te delen in een topografische kaart, bestaande uit 24 kaartbladen (schaal 1/110000 en 1/115000), en een verzameling stadsplannen en overzichtskaarten van belegeringen en veldslagen. De topografische kaart van Fricx is de eerste overzichtskaart van de Zuidelijke Nederlanden van een dergelijk hoge kwaliteit en kwam tot stand tussen 1704 en 1712, al is het niet onwaarschijnlijk dat het laatste kaartblad pas in 1727 werd uitgegeven.³

Gezien de weinig gedetailleerde aard van de Fricx-kaart voor het platteland, waarbij ter oriëntering vooral kastelen, kerken, abdijen en kenmerkende bouwwerken als windmolens worden weergegeven in het landschap. Burgerlijke architectuur kreeg op de Fricx-kaart zeer weinig aandacht. Daarenboven is het georefereren op de Fricx-kaart geen evidentie, daar zij niet schaalvast is. Dit maakt het bijzonder moeilijk om het projectgebied precies te karteren. Daarenboven zit er bij de georeferentie een zodanig grote afwijking dat het projectgebied te ver noordwestelijk geprojecteerd wordt op de Fricx-kaart. Deze kaart kan dus weinig bijkomende informatie leveren over het projectgebied.

³ C. Lemoine-Isabeau, *Les militaires et la cartographie des Pays-Bas méridionaux et de la principauté de Liège à la fin du XVIIe et au XVIIIe siècle (Brussel, 1984)*.

Figuur 11. Situering van het projectgebied op de kaart van Frick

3.3.2.2 Kaart van Ferraris (1771 – 1778)

In opdracht van Keizerin Maria-Theresia werden de Oostenrijkse Nederlanden gedurende de periode 1771-1778 uitgebreid in kaart gebracht. De eerste plannen voor dit project dateren al van 1751, maar het zou nog tot 1770 duren vooraleer de Keizerin haar fiat gaf aan het project. Het was Joseph-Jean-François, graaf de Ferraris (1726-1814) die de leiding van het project in handen kreeg. De Ferraris was een gerenommeerd generaal uit het Oostenrijkse leger, die in Wenen Cartografie studeerde en reeds op jonge leeftijd actief werd in het leger.⁴ De 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten werden geklasseerd volgens bundels en vergezeld van een beschrijvende teksten. De kaart werd in drievoud gemaakt en het exemplaar dat bedoeld was voor de landvoogd Karel van Lotharingen, is heden in bezit van de Koninklijke Bibliotheek Albert I te Brussel. De andere exemplaren bevinden zich in het Nederlandse Rijksarchief te Den Haag en het Kriegsarchiv te Wenen.⁵ De Ferrariskaart had tot doel een militaire kaart te zijn, waarbij de details niet de voornaamste zorg waren, maar eerder de

⁴ A. De Smet, 'Le Général-Comte de Ferraris et la carte des Pays-Bas autrichiens, in s.n., *Album Antoine De Smet* (Brussel, 1974) pp. 347-362.

⁵ W. Bracke 'De kaart van de Oostenrijkse Nederlanden door graaf de Ferraris', in: s.n., *De Grote Atlas van Ferraris* (Tielt, 2009) pp. 5-19.

algemene aanduiding van hagen, grachten, rivieren en gebouwstructuren. Daarbij was het van belang dat het gebruik van de kaart zo voor de hand liggend mogelijk was. Daarbij werd overigens geen legende opgesteld, daar alle kaartelementen geacht werden duidelijk te zijn. Pas later werden legenda aan de kaarten toegevoegd.⁶

Op de kaart van Ferraris stellen we vast dat het grootste, meest zuidelijke gedeelte van het projectgebied een bosrijke zone betreft, mogelijk een boomgaard binnen een nattere zone. Het noordelijke gedeelte is in gebruik als akkerland. Helemaal in het oosten lijkt er sprake te zijn van een vijver. Ten westen, ten noordoosten en ten noorden van het projectgebied vinden we drie sites met walgracht terug wat de natte omgeving bevestigt.

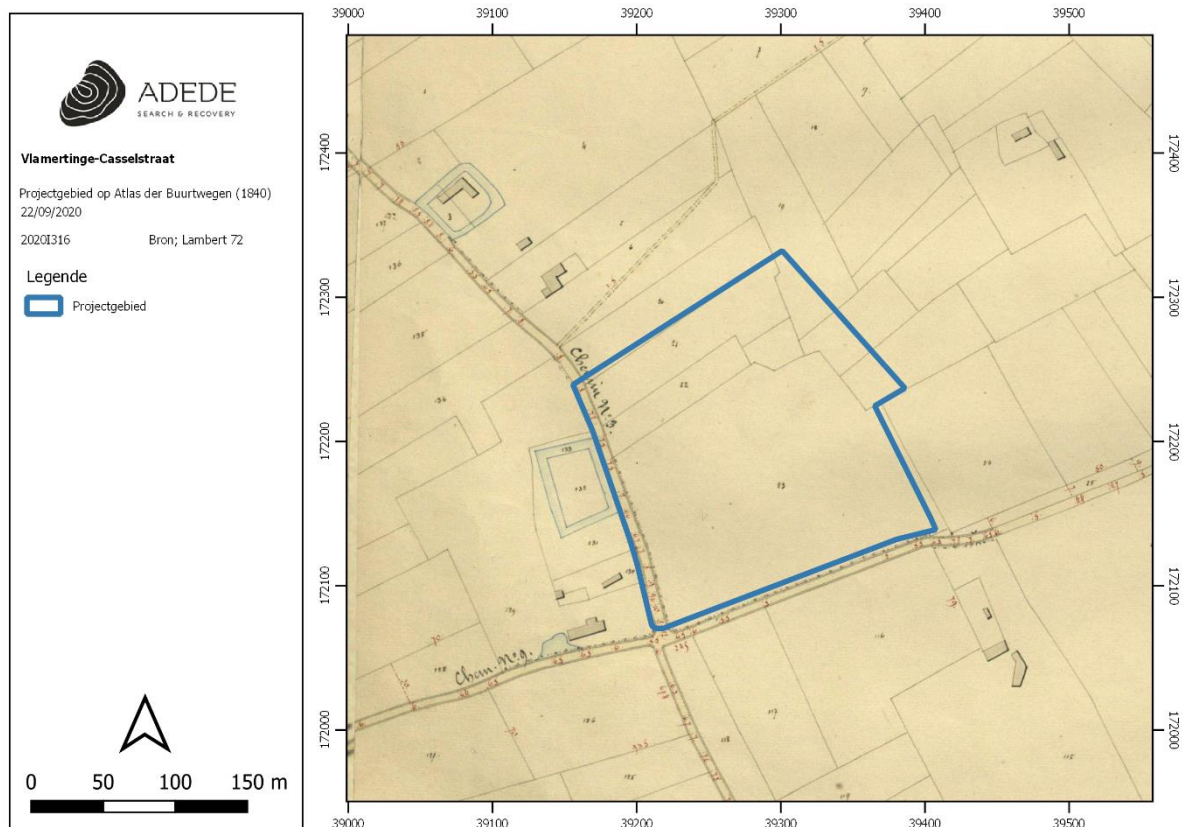

Figuur 12. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.

⁶ Karen De Coene, Thérèse Ongena, Frederic Stragier, Soetkin Vervust, Wouter Bracke & Philippe De Maeyer, 'Ferraris, the Legend', in: *Cartographic Journal* 49 (2012, 1), pp. 30-42.

3.3.2.3 *Atlas der Buurtwegen (1840)*

De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering van de wet van 10 april 1841 met als doel ondubbelzinnig aan te duiden welke kleine wegen een openbaar karakter hadden. Er werd dus een inventarisatie gemaakt van alle 'openbare' wegen en 'private' wegen met openbare erfdienstbaarheid'. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). In de periode 1843-1845 werd per toenmalige gemeente een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen. Een atlas is samengesteld uit overzichtsplannen, detailplannen en tabellen. Overzichtsplannen zijn één of meerdere plannen van de betreffende atlasgemeente met aanduiding van de omtrekken van deelgebieden, die genummerd zijn; de nummering van de deelgebieden verwijst naar het nummer van het detailplan; de schaal waarin de overzichtsplannen zijn opgemaakt is meestal 1/10.000. Detailplannen zijn meestal opgemaakt op kaartschaal 1/2.500; in enkele gevallen zijn ze opgemaakt op een andere schaal, bijvoorbeeld in stedelijke centra en buitengebieden. De tabellen die in de atlassen zijn opgenomen bevatten de wegkarakteristieken, het nummer van de buurtweg, de lengte, de oppervlakte, tabellen van de eigenaars van de aangelande percelen en tabellen van grondinneming. Aan de hand van de Atlas der buurtwegen kunnen we weinig uitspraken doen over het landgebruik. Los daarvan, lijkt de Atlas der buurtwegen een status quo te bevestigen in vergelijking met de Ferrariskaart. Van de vijver is op de Atlas der Buurtwegen echter geen sprake meer.

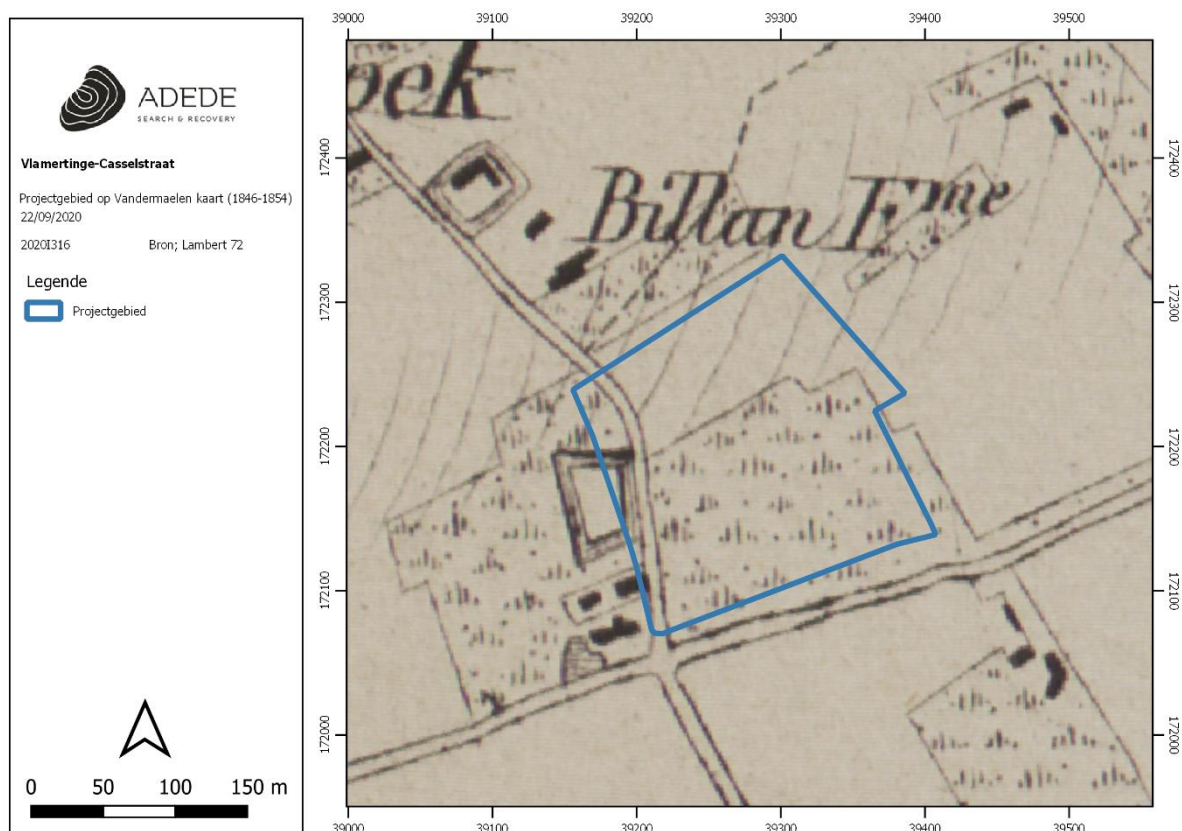
Figuur 13. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.

3.3.2.4 Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854)

Philip Vandermaelen (1795-1869) was een autodidact cartograaf die vanwege zijn eerdere verwezenlijkingen op vlak van cartografie vanaf 1831 nauw samenwerkte met de overheid. Kort na de Belgische onafhankelijkheid richtte hij het 'Etablissement Géographique' op, een instituut dat tot 1880 zou bestaan en naast een uitgeverij van kaarten en geografische werken, ook een museum en opleidingscentrum voor cartografen was.⁷ Aanvankelijk was zijn opdracht het karteren van de grenzen op basis waarvan de onderhandelingen gevoerd werden tussen België en Holland. Hij maakte van zijn bevoorrechte positie bij de overheid gebruik om de hand te leggen op de handgeschreven plannen van de gemeentelijke kadasters en verwierf ook de bestaande triangulaties. Daar hij kon beschikken over een schare goed opgeleide topografen, die hij overal ten lande uitstuurde om opmetingen gaan doen, beschikte hij al snel over alle informatie om een nieuwe topografische kaart van het jonge België te maken. Een eerste kaart op schaal 1:80.000 in 25 folio's – een meesterwerk van de lithografie – werd voltooid in 1853, terwijl de 250 folio's van de kaart op

⁷ L. Wellens-De Donder, Philippe Vandermaelen, 1795-1869 (Brussel, 1969).

schaal 1:20.000 verschenen tussen 1846 en 1854.⁸ Op de kaart van Vandermaelen stellen we opnieuw weinig verandering vast. Enkel het noordelijke gedeelte van het projectgebied lijkt ontgonnen te zijn en in gebruik als landbouwgrond. Het zuidelijke gedeelte lijkt nog steeds een bosrijke zone te zijn. Het projectgebied is geheel vrij van bebouwing en de bebouwing in de omgeving is gelijk gebleven in vergelijking met de voorgaande kaarten. Ook hier rest van de vijver, zichtbaar op de Ferrariskaart, geen spoor meer.

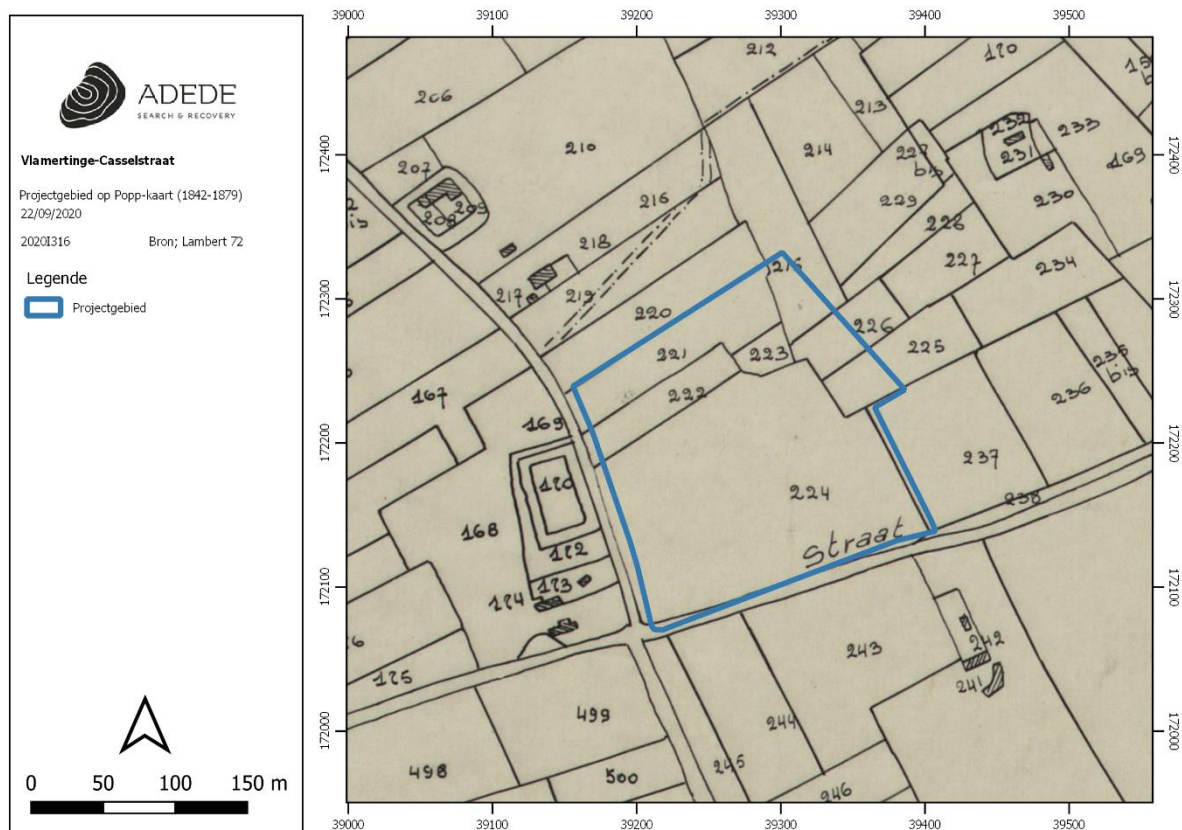
Figuur 14. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.

3.3.2.5 Kaart van Popp (1842 – 1879)

De Popp-kaarten zijn een verzameling kadasterkaarten die in de 19de eeuw werden uitgegeven door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). In 1827 werd Popp benoemd tot controleur van het kadaster in Brugge. Na de Belgische onafhankelijkheid kreeg Popp, in navolging van Philip Vandermaelen, de goedkeuring van de overheid om de Belgische kadasterplannen in de

⁸ C. Lemoine-Isabeau, La carte de Belgique et l'institut Cartographique Militaire(Dépot de la Guerre), 1830-1914 (Brussel, 1988).

handel te brengen. De kadasterkaarten van Popp zijn dus in feite een gecommmercialiseerde versie van het toenmalige kadaster van België en bevatten zodoende veel gegevens over perceelsindeling. Bijkomende informatie bij de kaarten werd uitgegeven in bijgaande leggers. Popp overleed voor hij zijn volledige kadastrale atlas kon afwerken. Zijn weduwe vervulde nog de plannen voor de provincie luik, maar voor sommige gebieden beschikken we niet over een kadastrale kaart van Popp.⁹

Figuur 15. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.

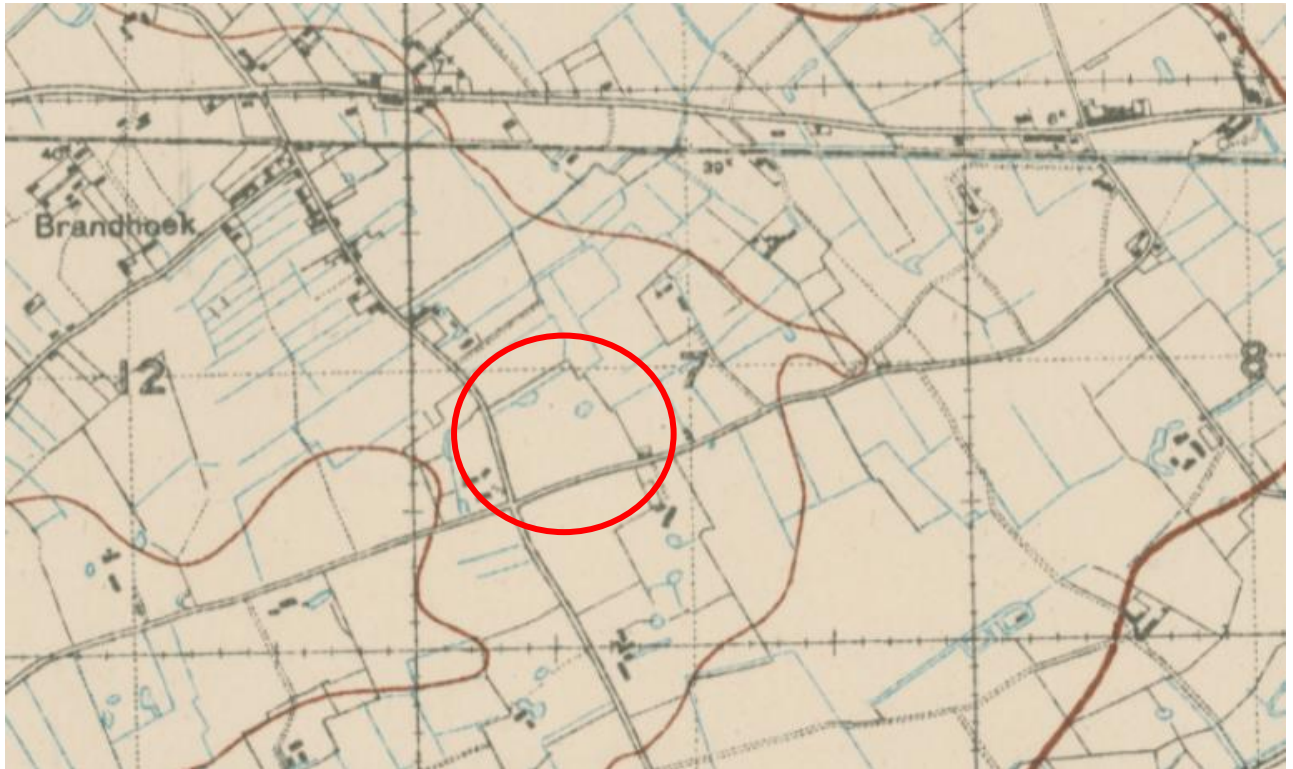
3.3.2.6 Trench Map 30 juni 1917

Op de Trench Map van 30 juni 1917¹⁰ staat er voor het projectgebied weinig noemenswaardig gekarteerd. Het projectgebied lag enkele kilometers achter de frontlinie, maar de nabijheid van de stad Ieper, die zwaar te lijden had onder het oorlogsgeweld kan natuurlijk niet ontkend worden. Toch lijkt het er op dat het projectgebied niet te lijden gehad heeft onder het oorlogsgeweld. Opvallend:

⁹ S. Vrielinck, Grootse plannen. De kadastrale Atlas van België van P.C. Popp: genese en datering (1840-1880) (Amsterdam, 2018).

¹⁰ National Library of Scotland, Trench Maps, <https://maps.nls.uk/geo/explore/#zoom=15&lat=50.85042&lon=2.79713&layers=101464903&b=1> [geraadpleegd op].

op deze kaart staat de vijver, die we eerder zagen op de Ferrariskaart, mogelijk wel afgebeeld binnen de contouren van het projectgebied.

Figuur 16. Situering van het projectgebied op de Trench Map van 30 juni 1917.

3.3.1 Luchtfoto 1971

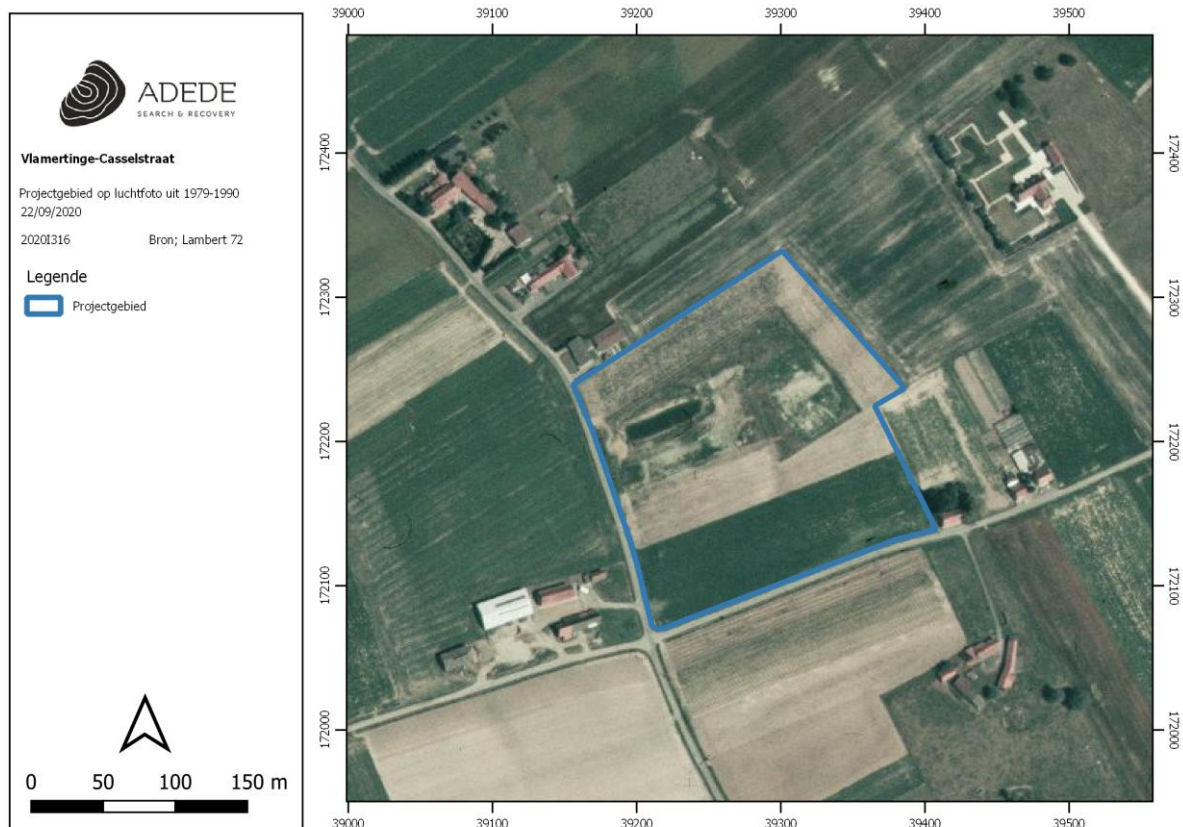
Op de luchtfoto van 1971 werd ondertussen het volledige projectgebied ontgind en in gebruik genomen als landbouwgrond. We zien dat in het noordwesten een vijver gegraven werd. Mogelijk zien we ook in het noordoosten de restanten van de vijver waarvan eerder sprake.

Figuur 17. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1971.

3.3.2 Luchtfoto 1979-1990

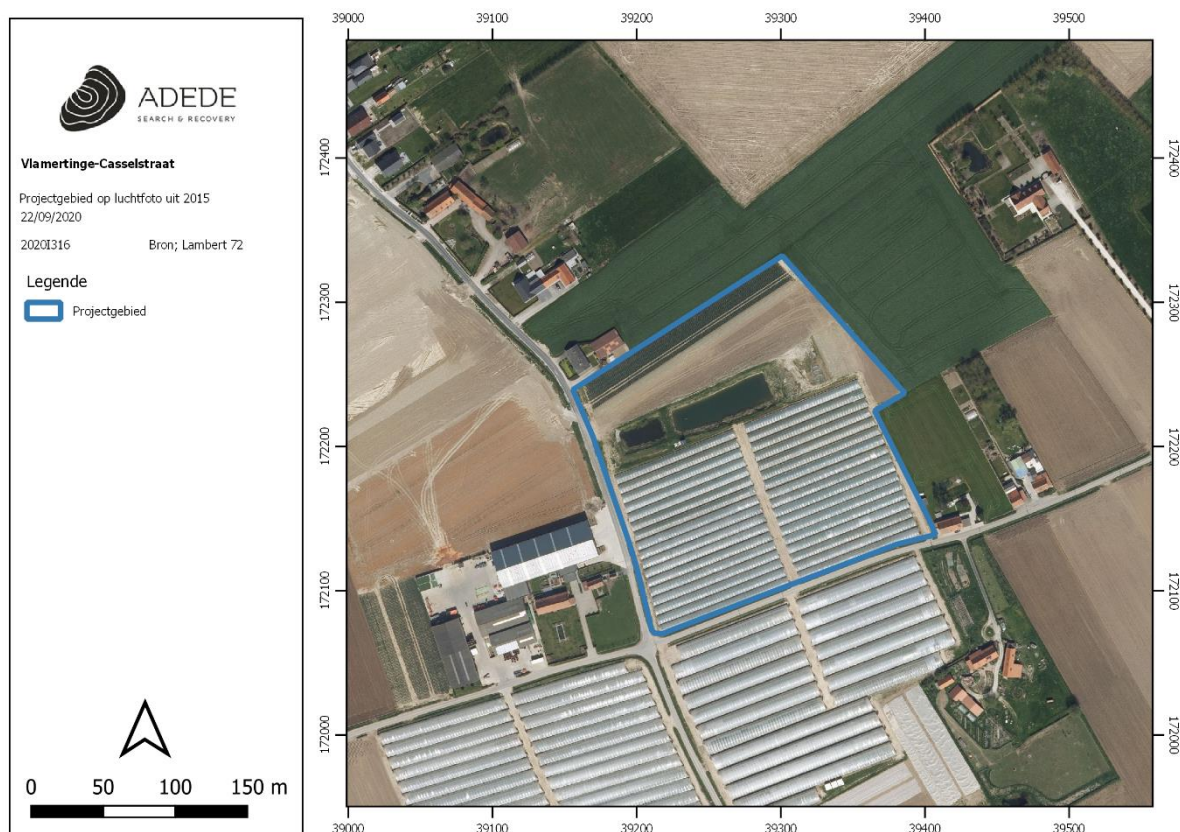
De noordwestelijke vijver werd op de luchtfoto van 1990 vergroot tot een langwerpige vijver. De vijver in het noordwesten is geheel verdwenen.

Figuur 18. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1979-1990.

3.3.3 Luchtfoto 2015

Op de luchtfoto van 2015 werd ten oosten van de bestaande vijver een bijkomend opvangbekken gegraven. Het zuidelijke gedeelte van het projectgebied werd volledig bebouwd met serres voor landbouwdoeleinden. Het betreft hier echter geen permanente constructies, maar halfronde bogen waar een plasticfolie over gespannen wordt. Verder is het projectgebied geheel vrij van bebouwing.

Figuur 19. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2015.

3.3.4 Luchtfoto 2018

Op deze luchtfoto werden de serres deels verwijderd. De zuidrand van het projectgebied blijft wel geheel bebouwd met serres. Verder traden er geen veranderingen op in vergelijking met de vorige foto.

Figuur 20. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2018.

3.4 Archeologische situering van het projectgebied

3.4.1 Archeologische nota's en onderzoek in de omgeving

- In 2017 werkte Studiebureau Archeologie een archeologienota uit voor een projectgebied aan de Poperingseweg te Ieper, in het kader van een verkaveling. Hierbij werd geconcludeerd

dat verder archeologisch onderzoek niet aangeraden was wegens een te gering potentieel op kenniswinst.¹¹

- In 2016 voerde Group Monument een archeologisch vooronderzoek uit voor een gebied gelegen aan Kleine Branderstraat te Vlamertinge. Hierbij werd geconcludeerd dat het projectgebied een eerder hoog archeologisch potentieel had. Hier werd verder onderzoek in de vorm van proefsleuven aangeraden.¹² Na de uitvoering van de proefsleuven werden voornamelijk sporen van de eerste wereldoorlog gevonden en het hospitaal dat binnen de contouren van het projectgebied gelegen was.¹³

3.4.2 CAI Indicatoren

CAI-melding	Locatie	Datering	Beschrijving
71355	50m (W)	Middeleeuwen	Site met walgracht.
71353	200m (ZW)	Middeleeuwen	Site met walgracht.
71354	500m (ZW)	Middeleeuwen	Site met walgracht.
71351	500m (N)	Middeleeuwen	Site met walgracht.
217521	600m (NO)	WOI	11 grote britse general service knopen; 14 kleine britse general service knopen; 3 britse koperen broeksknopen; 6 britse webbing buccles; stuk Brits Lee Enfield kuisbusje; 2 aluminium naamplaatjes 1 onleesbaar 1 met nr 1942 fora (rg); 19 stukken kogels.
217754	700m (N)	WOI	4 grote britse general service knopen; 7 kleine britse general service knopen; 2 duitse knopen (pruis) schoulder title MGC (machine gun corps); 7 britse webbing buccles; koperen muntje onleesbaar; 3 koperen doppen van jerrycan; 23stukken kogels.
217109	700m (N)	WOI	9 grote britse general service knopen; 2 kleine britse general service knopen; stuk schouldertitle R; 3

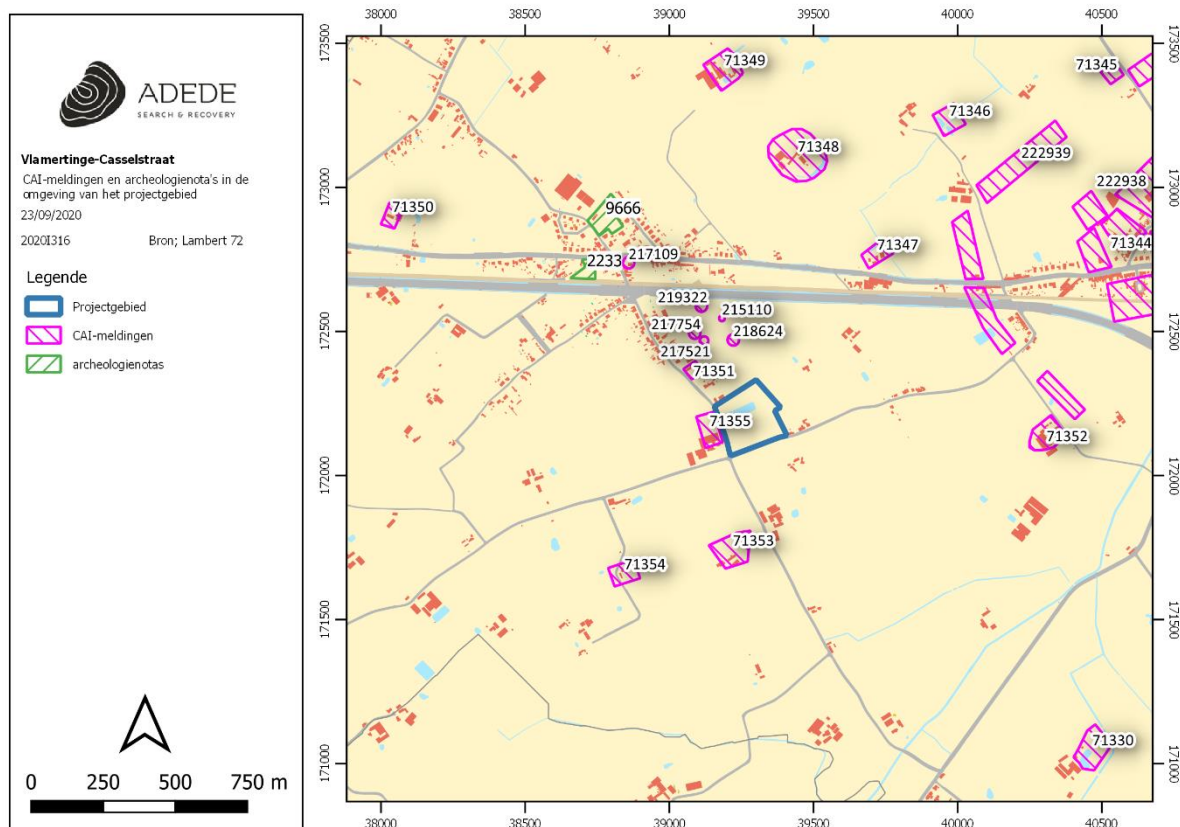
¹¹ Vanessa Vander Ginst en Laurane Dupont, *Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Poperingseweg te Ieper (Tienen, 2017).*

¹² Matthias Galloo, Birgit Leenknecht en Jeroen Vermeersch, *Vlamertinge – Kleine Branderstraat 4 (prov. West-Vlaanderen) (Ingelmunster, 2017).*

¹³ Lisa Weyts, Bert Heyvaert en Christof Vanhoutte, *Vlamertinge – Kleine Branderstraat 4 (prov. West-Vlaanderen) (Ingelmunster, 2019).*

			britse webbing beukels; 20 kogels.
219322	550m (NO)	WOI	18 kapotte kogels, 7 grote britse general service knopen, 3 kleinebritse general service knopen, 1 duitse knoop (pruis), 4 britse webbing beukels, 6 looden schrapnel ballen, 2 koperen dopsels van gerrycans, 1 koperen munt onleesbaar, 1 shouldertitle WRIDING.
215110	650 (NO)	WOI	Op site van voormalig Brits hospitaal. 1 x "Dur", stuk van afgebroken shoulder title "Durham"; 1 x Army Signaller arm badge; 1 x "R", afgebroken van de shoulder title, vermoedelijk "RAMC"; 1 x Britse One Penny uit 1913; 2 x Napoleon 3, Cinq Centiemes, datum 1855 en op andere munt niet leesbaar; 1 x Zilveren munt, 50 Centiemes, datum 1909; 1 Amerikaanse afgevuurde vliegtuighuls, 'DM 43'; Diverse General Service Buttons, in slechte conditie; 15 grote GSButtons en 4 kleine GSButtons,, Diverse Britse uitrusting stukken; 2x Webbing tabend, 3x Pattern1914 sluitingen,, Onbekende riemhaak? Diverse gebruiksmaterialen; 15Tal Britse kogelpinnen waarvan 1 afgevuurde; 2x Webley pin, waarvan 1 afgevuurde; Flimsey jerrykan draaidoppen (2St) en kelen (1St) 4Tal Groundsheet / bache / tent verstevigingsringen, diverse modellen, Loodjes (12) en stukjes geleide band (3) Stuk kistbeslag, van Britse artilleriekist; Stuk sluiting van Britse munitiekist; Afdekplaatje voor sleutelgat, van kist? Stukjes koperdraad; Glazen stopsel van Britse Sauce fles.
218624	600m (NO)	Nieuwe Tijd	Zilveren Reaal.
		WOI	1 Duitse knoop; 4 Britse knopen; 16 kapotte kogels; 3 gespen; 1 shouldertitle Canada.
71350	1.500m (NW)	Middeleeuwen	Site met walgracht.

71352	1.000m (ZO)	Middeleeuwen	Site met walgracht.
71349	1.400m (N)	Middeleeuwen	Site met walgracht.
71348	1.200m (N)	Middeleeuwen	Site met walgracht. Er is nog een relict van de walgracht in de vorm van een langwerpige, gebogen put. Zichtbaar op Ferraris en Popp.
71347	950m (NO)	Middeleeuwen	Site met walgracht.
71346	1.400m (NO)	Middeleeuwen	Site met walgracht.
222939	1.000m (O)	Vroegmodern	Hoofdkwartier van het Franse legerkamp, juni 1744. Tijdelijk legerkampement. Archeologisch kunnen sporen bewaard zijn in de vorm van haarden, afvalkuilen, beerputen, tentkuilen, silo's, houten installaties, metaalvondsten en andere vondsten.
71345	1.800m (NO)	Middeleeuwen	Site met walgracht.
222938	1.500m (NO)	Vroegmodern	Verblijven van de Franse koning Lodewijk XV binnen het legerkamp tijdens de veldtocht van 1744. Het kamp was in gebruik tijdens de maand juni. Het kamp bevatte oa. de tent van de koning, tent voor de koninklijke kapelinrichting, eettent van de koning; broodtent, wijntent, tent voor de Garde-robe van de koning, kamer van de koning, tent van de koninklijke garde, tenten van het personeel. Archeologisch kunnen sporen bewaard zijn in de vorm van haarden, afvalkuilen, beerputen, tentkuilen, silo's, paalsporen van o.a. houten installaties, metaalvondsten en andere vondsten.
71344	1.600m (NO)	Middeleeuws	Site met walgracht.

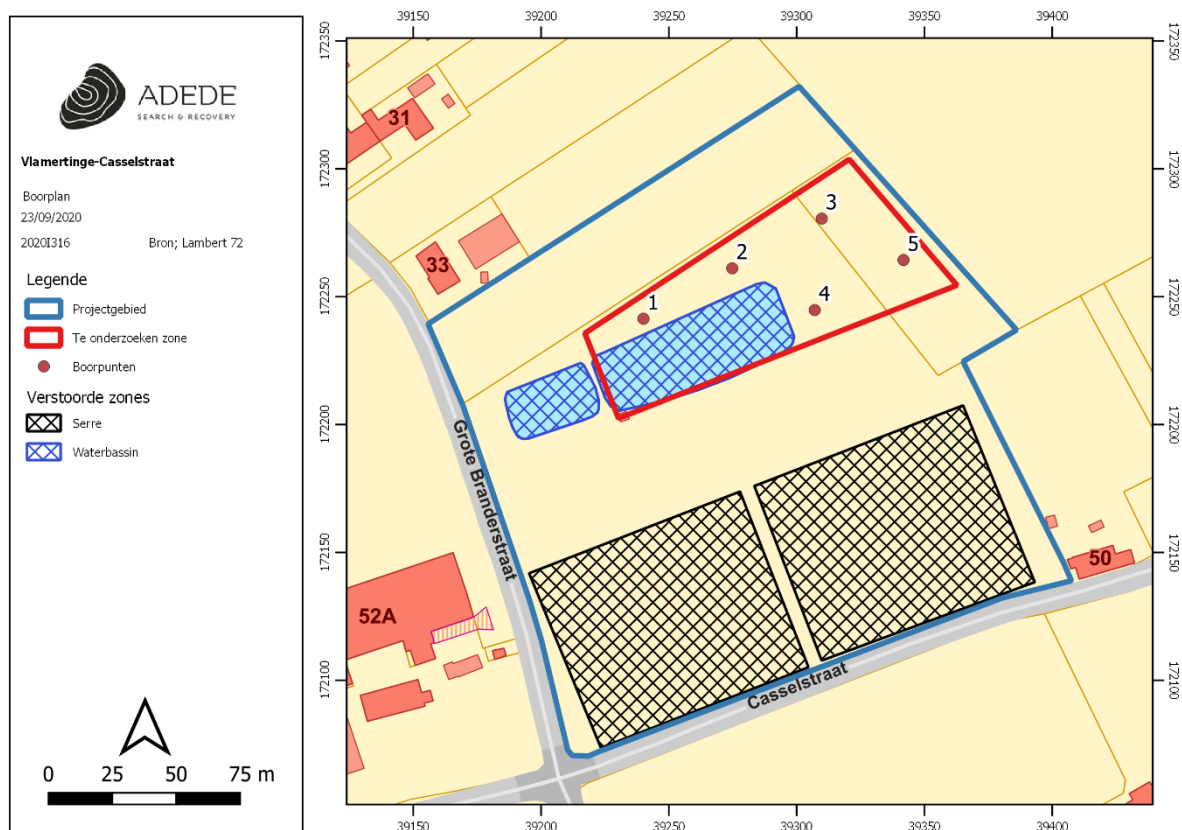

Figuur 21. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied.

4 Landschappelijk Bodemonderzoek

4.1 Werkwijze en strategie

Op 25 september 2020 werd een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd door ADEDE bvba op het projectgebied. Er werden in totaal 5 boringen voorzien. Deze dekten het volledige projectgebied en geven als dusdanig een beeld van de bodemopbouw. De boringen werden geplaatst door middel van een edelmanboor van 7 cm en werden uitgevoerd door Jolien Vranken (archeoloog). Ze werden hierbij bijgestaan door Niels Janssens (erkend archeoloog). De boringen werden, indien mogelijk, tot in de C-horizont van de bodem en tot op een minimale diepte van 2m geplaatst. Op die manier kon verzekerd worden dat alle mogelijke antropogene niveaus, die zouden geroerd worden door de geplande bodemingrepen, zouden worden herkend. Het boorstaal werd uitgespreid in navolging van een boorgatmeting op een witte, neutrale achtergrond. Vervolgens werd het gefotografeerd en geregistreerd.

Figuur 22. Boorplan.

Figuur 23. Situatie van het projectgebied tijdens het Landschappelijk Bodemonderzoek.

4.2 Assessment

4.2.1 Bodem

Op de bodemtypekaart zijn volgende bodemtypes te onderkennen binnen de contouren van het projectgebied:

Pbc: Droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Deze gronden hebben doorgaans een bouwvoor die 20-30 cm dik is, (donker)grijsbruin, matig humeus en die rust op een bruinachtige zwak humeuze overgangshorizont van 20-30 cm dikte waaronder soms een enigszins uitgeloopte horizont voorkomt. De gave of verbrokkelde textuur B begint op 70-90 cm. Roestverschijnselen beginnen tussen 90 en 120 cm. Variërende substraten kunnen op wisselende diepte aanwezig zijn. De waterhuishouding is goed in de winter; iets te droog in de zomer. De bodems zijn geschikt voor de meeste akkerbouw; matig goed voor tarwe en bieten; geschikt voor extensieve tuinbouw vooral schorseneer en wortelen. De bodems kenmerken vooral Tardiglaciaire kouterruggen.

Ldp(o): Matig natte zandleembodem zonder profiel. Ldp en LdP omvatten colluviale gronden, gekenmerkt door een laag recent geërodeerd sediment. Meestal wordt op geringe tot matige diepte een bedolven textuur B (p(c), p1, po) of een Tertiair substraat aangetroffen. Het colluviaal dek

onderscheidt zich van het autochtoon zandleem door de aanwezigheid van kleine houtskool- en baksteenrestjes. Bij het complex LdP zijn samen met de profielen zonder profielontwikkeling ook enkele bodems met minimale profielontwikkeling geassocieerd. Roestverschijnselen beginnen tussen 50 en 80 cm. De waterhuishouding is gekenmerkt door wateroverlast in de winter; ze is goed in de zomer. Het zijn goede landbouwgronden, mits drainage uitstekend voor alle teelten; geschikt voor weiland.

Pcc: Matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De bouwvoor is grijsbruin, 25-30 cm dik en goed humeus. Bij de gedegradeerde eenheden met verbrokkelde textuur B, werd bij de in cultuurname een deel van de uitlogingshorizont met de bouwvoor vermengd tot een homogeen goed humeuze Ap, waaronder een bruingele overgangshorizont, 20-30 cm dik, voorkomt. De verbrokkelde textuur B situeert zich tussen 50 en 80 cm. Bij het complex PcC vindt men naast profielen met verbrokkelde textuur B en ijzerconcreties (Prepodzolen) ook individuele waarnemingen van gronden met humus en/of ijzer B horizont, soms Postpodzolen. Veel Pcc gronden zijn beïnvloed door de Tertiaire onderliggende formaties welke op wisselende diepte een gevarieerd substraat vormen. Zoals alle matig droge licht zandleemgronden zijn deze bodems gemakkelijk te bewerken en weinig beperkt. De waterhuishouding is gunstig maar de bodems met klei of klei-zand substraat kunnen een lichte wateroverlast vertonen in de winter. De gronden zijn geschikt voor alle akkerlandteelten en voor weiland. Ze zijn zeer geschikt voor extensieve tuinbouw en fruitteelt.

Pdp(o): Matig natte licht zandleembodem zonder profiel. Deze kaarteenheden omvatten matig natte gronden (soms geassocieerd met matig droge) meestal colluviale gronden zonder profielontwikkeling (of geassocieerd met profielontwikkeling). De Ap is ongeveer 30 cm dik, homogeen, zeer donker grijsbruin en goed humeus. Tussen de bouwvoor en de Cg komt veelal een zwak humeuze overgangshorizont voor. Bij het complex zijn de gronden zonder profielontwikkeling (colluvium) geassocieerd met Postpodzolen, welke meestal een verbrokkelde humus en/of ijzer B horizont insluiten tussen 50 en 80 cm. Roestverschijnselen beginnen tussen 40 en 60 cm. De bodems zijn veelal te nat in de winter. Het zijn goede gronden voor akkerbouwteelten en weiland, de substraatseries zijn meer wisselvallig, ietwat nat en koud en daarom te laat voor vroege tuinbouwgewassen. Ze zijn wel goed voor latere tuinbouwgewassen.

4.2.2 Boordigrammen

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

Landschappelijke boring Vlamertinge - Casselstraat

Projectcode 2020I273		Datum 25/09/2020			
Project sigel VLA-CAS		Maximale diepte 2 m			
Adres Casselstraat, 8908 Ieper		Boordiameter 7 cm			
		Casing nvt			
		Boortype Edelman			
Boornummer Bp 1					
Registratie door JV					
Controle door Niels Janssens					
TAW (m)	Horizont	Diepte (m)	Grafische log	Vochtigheid	Beschrijving
28.4	Ap1	0.1		V O C H T I G	Donkerbruine leem met plantenwortels en baksteenfragmenten
28.3	Ap2	0.2			Oranjebruine leem
28.2		0.3			Oranjebruine zandige leem
28.1	Ap3	0.4			
28		0.5			
27.9		0.6			
27.8		0.7			
27.7	Ap4	0.8			
27.6		0.9			Verstoorde laag: zwart en donkerbruine zandige leem met baksteenfragmenten, stenen, een nagel en aardewerk
27.5		1			
27.4	Ap5	1.1			
27.3		1.2		Grijsbruine zandige leem	
27.2		1.3			
27.1	Bt	1.4			Grijsbruine zandige leem met gleyverschijnselen
27		1.5			
26.9		1.6			
26.8	Cr	1.7			Blauwgrijs zand met reductieverschijnselen (Cr)
26.7		1.8			
26.6		1.9			
26.5		2			
26.4		2.1			
26.3		2.2			
26.2		2.3			
26.1		2.4			

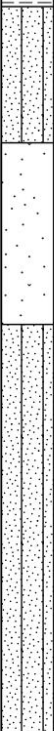
Page 1 of 1

produced by ESlog.ESdat.net on 19 Oct 2020

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

Landschappelijke boring Vlamertinge - Casselstraat

Projectcode 2020I273			Datum 25/09/2020		
Project sigel VLA-CAS			Maximale diepte 2 m		
Adres Casselstraat, 8908 Ieper			Boordiameter 7 cm		
			Casing nvt		
			Boortype Edelman		
Boornummer Bp 2				Registratie door JV	
				Controle door NielsJanssens	
TAW (m)	Horizont	Diepte (m)	Grafische log	Vochtigheid	Beschrijving
28.1	Ap1	0.1		D R O O G	Donkerbruine zandige leem met plantenwortels
28		0.2			Geelbruin lemig zand
27.9	Ap2	0.3			
27.8		0.4			
27.7		0.5			Bruin zand met baksteenfragmenten (mogelijk hellingsafzettingen)
27.6	A-B	0.6			
27.5		0.7			
27.4		0.8			
27.3		0.9			Oranje-grijs lemig zand met gleyverschijnselen (Bt)
27.2		1			
27.1		1.1			
27		1.2			
26.9	Bt	1.3			
26.8		1.4			
26.7		1.5			
26.6		1.6			
26.5		1.7			
26.4		1.8			
26.3		1.9			
26.2		2			
26.1		2.1			
26		2.2			
25.9		2.3			
25.8		2.4			
25.7					

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

Landschappelijke boring Vlamertinge - Casselstraat

Projectcode 2020I273 Project sigel VLA-CAS Adres Casselstraat, 8908 Ieper			Datum 25/09/2020 Maximale diepte 2 m Boordiameter 7 cm Casing nvt Boortype Edelman		
Boornummer Bp 3			Registratie door JV Controle door NielsJanssens		
TAW (m)	Horizont	Diepte (m)	Grafische log	Vochtigheid	Beschrijving
28	Ap1	0.1		D R O O G	Donkerbruine tot zwarte zandige leem
27.9		0.2			
27.8		0.3			
27.7		0.4			
27.6	Ap2	0.5			Geelbruin lemig zand
27.5		0.6			
27.4	Bt	0.7			Bruingrijs zand met gleyverschijnselen (Bt)
27.3		0.8			
27.2		0.9			
27.1		1			
27	Cr	1.1		V O C H T I G	Grijs zand (Cr)
26.9		1.2			
26.8		1.3			
26.7		1.4			
26.6		1.5			
26.5		1.6			
26.4		1.7			
26.3		1.8			
26.2		1.9			
26.1		2			
26		2.1			
25.9		2.2			
25.8		2.3			
25.7		2.4			
25.6					

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

Landschappelijke boring Vlamertinge - Casselstraat

Projectcode 2020I273		Datum 25/09/2020			
Project sigel VLA-CAS		Maximale diepte 2 m			
Adres Casselstraat, 8908 Ieper		Boordiameter 7 cm			
		Casing nvt			
		Boortype Edelman			
Boornummer Bp 4		Registratie door JV			
		Controle door NielsJanssens			
TAW (m)	Horizont	Diepte (m)	Grafische log	Vochtigheid	Beschrijving
28.5	Ap1	0.1		VOCHTIG	Donkerbruine tot zwarte zandige leem met plantenwortels en baksteenfragmenten
28.4		0.2			
28.3		0.3			
28.2		0.4			
28.1		0.5			
28	Ap2	0.6			Grijze klei
27.9		0.7			
27.8		0.8			
27.7		0.9			
27.6		1			
27.5	Ap3	1.1			Humusrijke laag: zwarte zandige leem, rijk aan plantaardig materiaal
27.4		1.2			
27.3		1.3			
27.2		1.4			
27.1		1.5			
27	C	1.6			Grijsblauw, gereduceerd zand (Cr)
26.9		1.7			
26.8		1.8			
26.7		1.9			
26.6		2			
26.5		2.1			
26.4		2.2			
26.3		2.3			
26.2		2.4			
26.1					

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

Landschappelijke boring Vlamertinge - Casselstraat

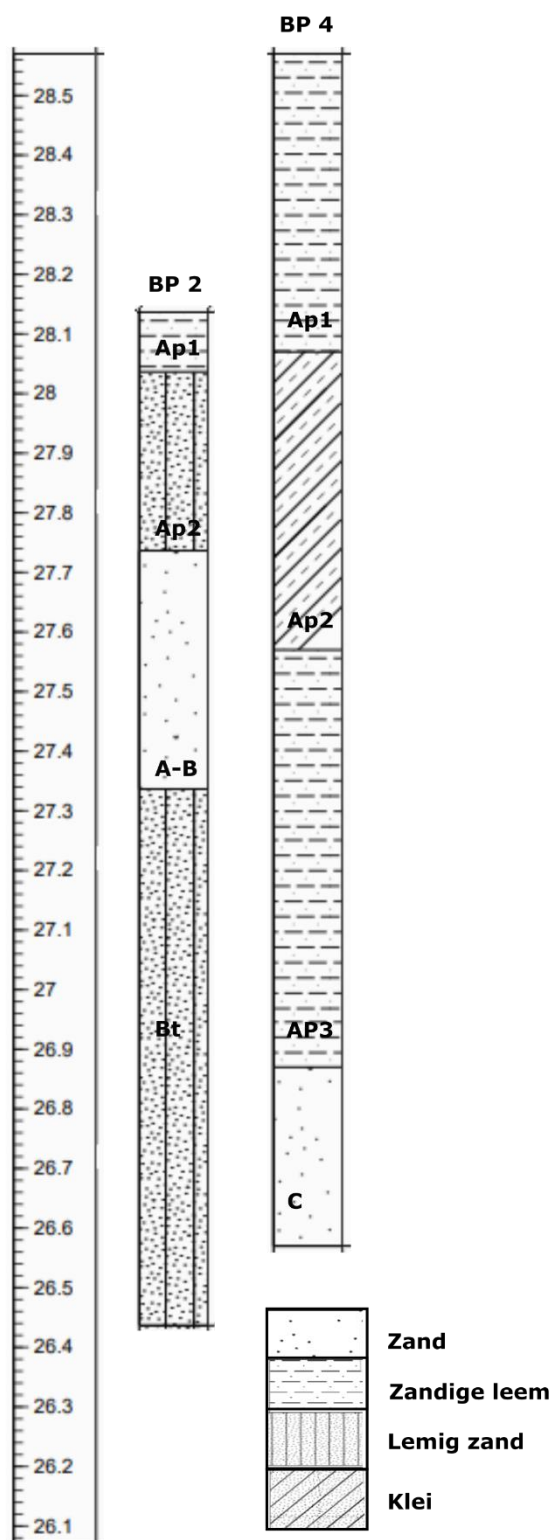
Projectcode 2020I273 Project sigel VLA-CAS Adres Casselstraat, 8908 Ieper			Datum 25/09/2020 Maximale diepte 2 m Boordiameter 7 cm Casing nvt Boortype Edelman		
Boornummer Bp 5			Registratie door JV Controle door NielsJanssens		
TAW (m)	Horizont	Diepte (m)	Grafische log	Vochtigheid	Beschrijving
27.9	Ap1	0.1		D R O O G	Donkerbruine zandige leem
27.8		0.2			
27.7		0.3			Verrommelde, bruine en grijze zandige leem
27.6	Ap2	0.4			
27.5		0.5			
27.4		0.6			
27.3	Ap3	0.7			
27.2		0.8			Grijze klei
27.1		0.9			
27	Ap4	1			Humusrijke laag: zwart lemig zand, rijk aan plantaardig materiaal
26.9		1.1			
26.8		1.2			Grijze zandige leem met gleyverschijnselen
26.7	C	1.3			
26.6		1.4			
26.5		1.5			
26.4		1.6			
26.3		1.7			
26.2		1.8			
26.1		1.9			
26		2			
25.9		2.1			
25.8		2.2			
25.7		2.3			
25.6		2.4			
25.5					

4.2.3 Boorbeschrijvingen

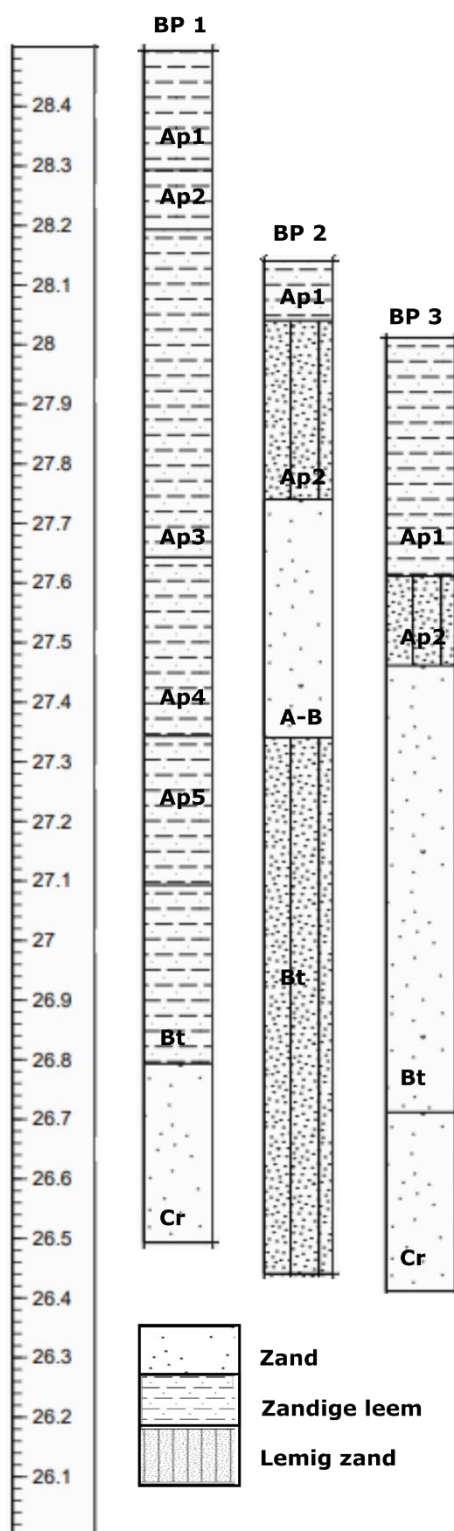
Nr.	Dieptes	Foto en beschrijving
BP1	0-20cm: Ap1 20-30cm: Ap2 30-85cm: Ap3 85-115cm: Ap4 115-140cm: Ap5 140-170cm: Bt 170-200cm: Cr	
	0-20cm: Ap1 20-30cm: Ap2 30-85cm: Ap3 85-115cm: Ap4 115-140cm: Ap5 140-170cm: Bt 170-200cm: Cr	Donkerbruine leem met plantenwortels en baksteenfragmenten Oranjebruine leem Oranjebruine zandige leem Verstoorde laag: zwartdonkerbruine zandige leem met baksteenfragmenten, stenen een nagel en aardewerk Grijsbruine zandige leem Grijsbruine zandige leem met gleyverschijnselen Blauwgrijs zand met reductieverschijnselen (Cr)
BP2	0-10cm: Ap1 10-40cm: Ap2 40-80cm: A-B 80-170cm: Bt	
	0-10cm: Ap1 10-40cm: Ap2 40-80cm: A-B 80-170cm: Bt	Donkerbruine zandige leem met plantenwortels Geelbruin lemig zand Bruin zand met baksteenfragmenten (mogelijk hellingsafzettingen) Oranje-grijs lemig zand met gleyverschijnselen (Bt)
BP3	0-40cm: Ap1 40-55cm: Ap2 55-130cm: Bt 130-160cm: Cg	
	0-40cm: Ap1 40-55cm: Ap2 55-160cm: Bt 160-170cm: Cr	Donkerbruine tot zwarte zandige leem Geelbruin lemig zand Bruingrijs zand met gleyverschijnselen (Bt) Grijs zand(Cr)

BP4	0-50cm: Ap1 50-100cm: Ap2 100-170cm: Ap3 170-200cm: C	
	0-50cm: Ap1 50-100cm: Ap2 100-170cm: Ap3 170-200cm: C	Donkerbruine tot zwarte zandige leem met plantenwortels en baksteenfragmenten Grijze klei Humusrijke laag: zwarte zandige leem, rijk aan plantaardig materiaal Grijsblauw gereduceerd zand (Cr)
BP 5	0-25cm: Ap1 25-70cm: Ap2 70-90cm: Ap3 90-110cm: Ap4 110-155cm: C	
	0-25cm: Ap1 25-70cm: Ap2 70-90cm: Ap3 90-110cm: Ap4 110-155cm: C	Donkerbruine zandige leem Verrommelde, bruine en grijze zandige leem Grijze klei Humusrijke laag: zwart lemig zand, rijk aan plantaardig materiaal Grijze zandige leem met gleyverschijnselen

4.2.4 Boortransecten

Figuur 24. Boortransect Noord-Zuid.

Figuur 25. Boortranssect West-Oost.

4.2.5 Interpretatie Landschappelijk Bodemonderzoek

De bodemkundige opbouw binnen het projectgebied komt deels overeen met wat op de bodemtypekaart vermeld staat. In de directe omgeving van het onderzoeksgebied staan gronden met een verbrokkelde textuur-B horizont opgetekend. Deze Bt-horizont werd in boringen 1, 2 en 3 vastgesteld worden. Bij boring 1 bleek reeds een deel van deze horizont vergraven te zijn. Bij boring 2 leek bovenop de Bt-horizont nog een humusrijke overgangslaag (A-B) horizont aanwezig te zijn. Deze was bij boring 3 afwezig. Nergens bleek een uitlogings E-horizont aanwezig te zijn en veelal was het oorspronkelijke bodemprofiel reeds (deels) verstoord.

In de overige boringen 4 en 5 kwam een heel ander beeld naar voren, met eerder kleirijke en humeuze vullingen. Het erg plotse verschil in de verschillende boringen is vermoedelijk te verklaren door de eertijdse aanwezigheid van een poel/vijver. De humusrijke en kleirijke pakketten moeten hierbij geïnterpreteerd worden als dichtslibbing/opvulling van deze poel/vijver. Deze structuur is mogelijk deels nog zichtbaar op de Ferrariskaart.

Enkel rond de boringen 1, 2 en 3 is de bodem dus relatief bewaard gebleven.

Figuur 26: Kaartje met uitgevoerde boringen op de Ferrariskaart

5 Besluit

In het kader van de aanvraag van een omgevingsvergunning aan de Casselstraat te Ieper, werd door ADEDE BVBA een bureaustudie uitgevoerd in het kader van het opstellen van een archeologische nota met uitgesteld traject.

Het doel van dit onderzoek is driedelig. Allereerst wordt op basis van de beschikbare informatie nagegaan of er archeologische resten te verwachten zijn op het terrein. Vervolgens wordt nagegaan hoe goed deze archeologische resten bewaard zijn en in hoeverre ze bedreigd zijn door de geplande bouwwerken. Ten slotte wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is. Op basis van beschikbare en geraadpleegde bronnenmateriaal kon binnen het bureauonderzoek de aan-of afwezigheid van een archeologische site of relevante archeologische overblijfselen binnen de contouren van het onderzoeksgebied niet met zekerheid worden aangetoond. Wel is het mogelijk een archeologische verwachting naar voor te schuiven ten einde een antwoord te kunnen bieden op de gestelde onderzoeksvragen.

Het projectgebied is gelegen in Vlamertinge, een deelgemeente van Ieper, gelegen in Zandlemig-Vlaanderen en de Westhoek, aan de spoorlijn en de rijksweg Ieper-Poperinge. Ten zuiden grenst de gemeente aan de vijver van Dikkebus. De streek kent een Lichtgolvend landschap dat doorsneden wordt door de Kemmel-, Legergoed- en de Dikkebusvijverbeek. Vandaag is de gemeente een Landbouw- en woondorp met een klein industrieterrein ten zuiden van de dorpskom.

Het projectgebied is duidelijk gelegen op een lokale hoogte en ligt op een aanzienlijke afstand van de beken die zich in de buurt een weg door het landschap banen. Wanneer we de hoogteprofielen in overschouwing nemen, valt meteen op dat het zuidelijke gedeelte zo'n anderhalve meter (29,3 TAW) hoger ligt dan het noordelijke gedeelte (27,8 TAW). Het westen is eveneens een weinig hoger gelegen dan het oostelijke gedeelte. Wat wel meteen erg opvalt is een eerder grillig reliëfverloop, wat mogelijk kan wijzen op een belangrijke verstoring van de ondergrond.

Wat betreft het potentieel naar steentijdvondsten, kunnen we, op basis van het Landschappelijk Bodemonderzoek concluderen dat het projectgebied een zeer laag potentieel bezit. Binnen het projectgebied werd geen volledig intacte bodemopbouw met uitlogings E-horizont of volledige Bt-horizont teruggevonden, hoewel op basis van de bodemtypekaart een zekere verwachting naar podzolvorming was. Toch zijn er ook andere elementen die wijzen op een laag potentieel inzake steentijden. Zo is het projectgebied gelegen op de top van een heuvelrug, wat minder aantrekkelijk was voor steentijdnederzettingen. Doorgaans vestigde steentijdbewoners zich meer richting de voet van de heuvel, binnen de gradiëntzone.

Wat betreft archeologische sporen uit de ijzertijd en de Romeinse periode lijkt er eveneens een eerder lage verwachting te bestaan. In de onmiddellijke omgeving van het projectgebied werden voorsnog geen sporen van Romeins bodemmateriaal teruggevonden. Toch kan Romeinse aanwezigheid in het gebied zeker niet uitgesloten worden. Zo werd in 2014 nabij Ieper langs de Kleine Poezelstraat een grote hoeveelheid Romeins materiaal uit de ondergrond gehaald, wat toch wijst op een zeker potentieel inzake Romeins materiaal. We schuiven dan ook een gemiddelde verwachting naar voor.

Voor de middeleeuwse en vroegmoderne periode hebben we weinig informatie met betrekking tot een eventuele archeologische verwachting kunnen terugvinden. Het projectgebied is tijdens de late achttiende eeuw – zoals te zien op de Ferrariskaart – een bosrijk gebied. Een soortgelijk landgebruik kan verwacht worden voor de middeleeuwse en vroegmoderne periode, waarbij er naar alle waarschijnlijkheid nooit bebouwing binnen de contouren van het projectgebied. Wel si er op de Ferrariskaart een vijver/poel te zien in het oosten van het terrein.

Het projectgebied komt vermoedelijk pas in de negentiende eeuw in gebruik als landbouwgebied. We schuiven hiervoor dan ook een algemene verwachting naar voren.

Wat betreft de Hedendaagse periode hebben we kunnen vaststellen dat het projectgebied gedurende de negentiende en twintigste eeuw niet meteen aan grote verandering onderhevig was. Ook wat betreft de eerste en tweede wereldoorlog hebben we geen sporen kunnen terugvinden van eventuele gebeurtenissen binnen de contouren van het projectgebied. In de 20ste en 21ste eeuw wordt een kleinere, bestaande vijver stelselmatig uitgebreid. Daardoor is momenteel een groot deel van het onderzoeksgebied reeds vergraven (bij aanleg van deze vijver).

Een groot deel van het onderzoeksgebied is momenteel reeds ingenomen door een vijver en vermoedelijk lag in de zuidoostelijke hoek, ten minste in de 18de eeuw (zichtbaar op de Ferrariskaart), er nog een vijver. Deze locatie werd min of meer bevestigd door de geplaatste landschappelijke boringen (boringen 4 en 5). Bovendien werd in enkele van de overige boringen (vooral boring 1, in mindere mate ook boring 2) eveneens reeds een verstoring van de originele bodemopbouw vast gesteld, vermoedelijk deels te wijten aan de werken aan het waterbekken doorheen de jaren en deels door de akkerbouw op het terrein.

Er is echter nog een redelijk grote zone over waar archeologische sporen zouden kunnen aanwezig zijn. Gelet op een zeker potentieel aan archeologische sporen, stelt ADEDE bvba een vervolgonderzoek voor. Gezien op het projectgebied reeds een Landschappelijk Bodemonderzoek werd uitgevoerd, dat wees op een relatief goede bewaring van de ondergrond, lijkt het aangewezen om over te gaan naar een proefsleuvenonderzoek. Deze methode laat toe om het projectgebied op snelle en kostenefficiënte manier archeologisch in kaart te brengen en eventuele archeologische

ensembles op het spoor te komen. De bepalingen worden vastgelegd in het Programma Van Maatregelen.

6 Bibliografie

W. Bracke 'De kaart van de Oostenrijkse Nederlanden door graaf de Ferraris', in: s.n., De Grote Atlas van Ferraris (Tielt, 2009) pp. 5-19.

Karen De Coene, Thérèse Ongena, Frederic Stragier, Soetkin Vervust, Wouter Bracke & Philippe De Maeyer, 'Ferraris, the Legend', in: Cartographic Journal 49 (2012, 1), pp. 30-42.

A. De Smet, 'Le Général-Comte de Ferraris et la carte des Pays-Bas autrichiens, in s.n., Album Antoine De Smet (Brussel, 1974) pp. 347-362.

C. Lemoine-Isabeau, 'Eugène Henry Fricx' in: Lexicon der Geschichte der Kartografie (1986, boek 1) pp. 242-243.

C. Lemoine-Isabeau, La carte de Belgique et l'institut Cartographique Militaire(Dépot de la Guerre), 1830-1914 (Brussel, 1988).

C. Lemoine-Isabeau, Les militaires et la cartographie des Pays-Bas méridionaux et de la principauté de Liège à la fin du XVIIe et au XVIIIe siècle (Brussel, 1984).

B. Pillans & P. Gibbard, 'The Quaternary period', in: F.M. Gradstein, J.G. Ogg & A.G. Smith, The Geological Time Scale (Cambridge, 2004) pp. 979-1010.

S. Vrielinck, Grootse plannen. De kadastrale Atlas van België van P.C. Popp: genese en datering (1840-1880) (Amsterdam, 2018).

L. Wellens-De Donder, Philippe Vandermaelen, 1795-1869 (Brussel, 1969).

Agentschap Onroerend Erfgoed 2020: Vlamertinge [online] <https://id.erfgoed.net/themas/14140> (Geraadpleegd op 28-09-2020).

<http://www.geopunt.be>

<https://www.cartesius.be>

[http://maps.nls.uk/ww1/trenches/ trench maps](http://maps.nls.uk/ww1/trenches/trench%20maps)

7 Lijst van figuren

Figuur 1. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.....	14 -
Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).....	15 -
Figuur 3. Hoogteprofielen van het projectgebied.	16 -
Figuur 4. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.....	17 -
Figuur 5. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.....	18 -
Figuur 6. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart.	20 -
Figuur 7. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.....	21 -
Figuur 8. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.....	22 -
Figuur 9. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand.	23 -
Figuur 10. Situering van het projectgebied op het gewestplan.	24 -
Figuur 11. Situering van het projectgebied op de kaart van Fricx.....	27 -
Figuur 12. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.	28 -
Figuur 13. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.....	30 -
Figuur 14. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.	31 -
Figuur 15. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.	32 -
Figuur 16. Situering van het projectgebied op de Trench Map van 30 juni 1917.	33 -
Figuur 17. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1971.	34 -
Figuur 18. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1979-1990.	35 -
Figuur 19. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2015.	36 -
Figuur 20. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2018.	37 -
Figuur 21. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied.	41 -
Figuur 22. Boorplan.....	42 -
Figuur 23. Situatie van het projectgebied tijdens het Landschappelijk Bodemonderzoek.....	45 -
Figuur 24. Boortranssect Noord-Zuid.....	55 -
Figuur 25. Boortranssect West-Oost.....	56 -